

Uit alle hoeken van Vlaanderen zijn ze weggetrokken om de armoede te ontvluchten of op zoek naar avontuur of fortuin, sommigen naar Wallonië of Frankrijk, maar de meesten naar Amerika en Canada. Ook in Lichtervelde waren er die gewapend met niets meer dan werklust, gezond verstand en enkele spaarcenten hun geluk in het vreemde gingen beproeven.

Sommigen zijn ontgoocheld of uit heimwee teruggekeerd, velen slaagden, vestigden er zich voorgoed, hielden nog één of hooguit twee generaties contact met het moederland, en werden uiteindelijk Amerikaan of Canadees in hart en nieren. Enkelen hebben het zelfs tot opmerkelijke successen gebracht, maar in allen stak tegelijkertijd iets van het optimisme van Donatus Kwik, de sympathieke naïeveling uit Conscience's boek "Het Goudland" en iets van de tragiek van de straatarme Dinska Bronska uit het gelijknamig gedicht van Karel Van Den Oever.

Frans Vanzielegheem schetst in het eerste van de drie hiernavolgende artikels een beeld van de Lichterveldse uitwijkelingen in de loop van de afgelopen honderd jaar. De namen van alle (teruggevonden) Lichterveldse uitwijkelingen werden gerangschikt naar datum van vertrek. Voor de leesbaarheid werden de naamlijsten afgewisseld met commentaren, uitleg, citaten en getuigenissen.

In het tweede artikel maken wij kennis met het wel en wee van de Lichterveldse familie Popelier in The States, beschreven door Rudy Popelier, een Roeselaarse nazaat.

Een ander, veel minder bekend succesverhaal is dat van de Waal Frantz Brogniez die ook vanuit Lichtervelde naar de VS emigreerde. Georges Vandewalle vat voor ons één en ander samen in het derde en laatste artikel van deze reeks.

... ik ben Donatus Kwik, een boerenjongen van Natten-Haesdonck, over Ruppelmonde in Klein Brabant. Mijn moeitje is gestorven; ik heb geërfd, maar niet genoeg naar mijne goesting. Ik ga goud zoeken; en als ik terugkeer, trouw ik met Lina, de dochter van de notaris, of met Katrien van de burgemeester, of met de juffrouw van het kasteel. Ik zal zoveel goud rapen, zoveel, zoveel dat ik er ons gans dorp wel mede zal kunnen kopen...

uit "Het Goudland - Lotgevallen van dry Vlaemingen die naar Californië vaerden om goud te zoeken" door Hendrik Conscience (verschenen in 1862)

Leemkundige kring Karel Van de Poele

O, Dinska Bronska

*gij vertrekt naar Canada
de verroeste stoomboot wacht langs de kaai
Gij laast op een almanak
der Red Star Line
dat Canada groter appels
o hoger en geler koren heeft dan Plocka
Het moet in Canada veel beter zijn*

uit "Dinska Bronska" door Karel Van Den Oever (1879 – 1926)

100 jaar emigratie van Lichtervelde naar Amerika

Frans Vanzielegheem

Emigratie is van alle tijden ...

Definitieve en tijdelijke emigratie is geen typisch Belgisch verschijnsel. De eerste Lichterveldse emigrant, alhoewel hij niet zo ver weg trok, ontdekten we in Leiden in het jaar 1600. Voor een zekere Lonis van de Voorde vinden we een getuigenis terug om hem als poorter van Leiden te aanvaarden:

“Voorde, Lonis, van de, Matheuszoon, eindeweaver van Lichtervelde in Vlaenderen is op te getuyghnisse van nelis gerytszoon, eindeweaver ende Geleyn de screvel (Gent) rasdrapier by Burgemeester poorter deser stede ontfangen aen wiens handen hij de burghereedt heeft gedaen ende zyn de voors getugen beyde borgen geworden voorde voors poorter, actum den 6e octobris 1600 voor schepen”

De tweede helft van de zestiende en het begin van de zeventiende werden gekenmerkt door massale uitwijking uit de Zuid-Nederlandse gewesten. Oorlogsomstandigheden verdreven burgers en werklieden, overtuigde Calvinistische volgelingen en werkzoekende textielarbeiders. De stad Leiden ronselde arbeiders en ondernemers om haar textielindustrie te doen heropleven.

Er is in de negentiende eeuw een periode geweest dat talrijke Belgische arbeiders het land verlieten omdat de Belgische economie rond 1850 een grote crisis kende. De werkloosheid was enorm. Belgische arbeiders trokken vooral naar Frankrijk. In 1886 waren er in Frankrijk 482.000 Belgische arbeiders. In 1911 waren er nog 287.000. Vanaf 1850 trekken tienduizenden Vlaamse arbeiders naar Wallonië om er in de steenkoolmijnen te werken. Emigratie, voor zover zij voortspuit uit de behoefte, en niet uit avontuur - deze is hoogst zeldzaam bij onze arbeiders in de 19de eeuw - is een smet die woog op het burgerlijk liberaal apparaat dat het bewind in handen had.

Vele arbeiders, lees maar landarbeiders, landwerkers, aardewerkers emigreerden naar Amerika. In 1910 woonden in de USA 49.000 mensen die in België waren geboren. De Belgen hadden er zelfs hun eigen kranten, de “Gazette van Moline” en de “Gazette van Detroit”.

Deze bijdrage behandelt de emigratie van Lichterveldenaars naar Amerika, zowel Noord- als Zuid-Amerika. Wij hebben gepoogd alle emigranten naar Amerika op te sporen zowel de definitieve als de teruggekeerden.

6208 PRINCETON
T. CLAIR SHORES, MI.
48081

Gazette van Detroit

SINCE 1914

Second Class Postage paid
Roseville, Michigan

THE ONLY BELGIAN NEWSPAPER IN AMERICA
SERVING THE BELGIAN COMMUNITIES AROUND THE WORLD FOR 81 YEARS

Subscription
U.S.A. \$20
Canada \$28
Belgium \$45
U.S. dollars

VOL. 81 NO. 15

BELGIAN PUBLISHING CO., INC. 18740 - 13 MILE RD., ROSEVILLE, MI 48066 PHONE (810) 777-2720

JULY 20, 1995

Belgische vorst kan afstand nemen van gewetensnood

Een in het diepste geheim voorbereid wetsontwerp dat het Belgische staatshoofd de mogelijkheid geeft persoonlijk, afstand te nemen van een door het parlement goedgekeurde wet, heeft voor politieke beroering gezorgd. Het wetsontwerp is een erfenis van de regering-Dehaene, die nu demissionair is, maar vrijwel zeker weer in eenzelfde politieke samenstelling terugkeert.

Met het wetsontwerp wil men een herhaling voorkomen van de controverse die in april 1990 voorviel. Toen nam het parlement de abortuswet van de regering-Martens aan, waarop koning Boudewijn weigerde die te ondertekenen. Er werd een 'oplossing' gevonden door de vorst tijdelijk van zijn taak te ontheffen, waarna het kabinet de wet bekrachtigde.

De koning-gentleman

Na het media-nummerje dat de voorbije dagen werd opgevoerd rond het bestaan van een voorontwerp van wet waarbij de koning het onderscheid zou mogen maken tussen 'goede' en 'slechte' wetten, werd het boek over koning Albert aan de media voorgesteld. Dat gebeurde voor de verzamelde Weststraat-journalisten in het Brusselse Astoria-hotel.

De co-auteurs Luc Neuckermans en Pol Van den Driessche, beide VUM-journalisten, lichten de werkwijze en de inhoud toe van hun 'document humain'. Neuckermans zei dat het Hof niet

de en een dag later de koning in zijn macht herstelde.

In de nieuwe opzet zou de vorst - nu koning Albert II - een clause kunnen toevoegen aan een wet die hij niet wil ondertekenen. Hij kan daarin, volgens het wetsontwerp, melden dat hij de wet niet persoonlijk maar als 'instelling' ondertekent en dat hij de inhoud van de wet zelf afkeurt.

In politieke en staatkundige kringen en in de media wordt het wetsontwerp een 'gevoelige uitbreiding van de politieke macht van de koning' genoemd. Daarnaast is er ophef over het voornemen om de politieke partijen een document te laten ondertekenen waarin zij beloven de koninklijke bezwaren niet ter discussie te stellen.

the Windmill

maar wel de garantie gaf dat het geen stokken in de wielen zou steken.

Volgens Neuckermans komt koning Albert uit het boek te voorschijn als 'het meest geschikte staatshoofd voor dit land op dit ogenblik'. Albert is 'een hoffelijke meneer, die iedereen met welwillendheid benadert'. Albert II, de koning-gentleman, na zijn grootvader Albert I, de koning-soldaat...

Pol Van den Driessche bevestigde deze indruk. Alle geïnterviewden lieten zich positief uit

JULY 21: BELGIUM'S FEAST DAY

Statue, Parlement, Brussels.

KING LEOPOLD I

OOK NOG DIT UIT BELGIE

André De Ké

Slechte lucht:

De laatste week van juni was het zeer heet. Dat is prettig voor veel mensen en kinderen, maar niet voor iedereen. Zieke mensen en mensen met ademhalingsproblemen wordt dan de raad gegeven van binnen te blijven. De grote oorzaak van deze slechte lucht zijn de auto's en de fabrieken.

Een onderzoek wees uit dat verleden jaar in de hete periode 1200 mensen het slachtoffer zijn geworden van het zeer warme weer.

Grijze en kale bestuurders:

De mensen, zelfs hoogbejaarden, rijden veel langer dan vroeger met de auto. Ze raken ook meer betrokken bij ongevallen zodanig dat de verzekeringsmaatschappijen binnenkort een medische test zullen eisen voor bestuurders boven de 70 jaar.

In een eerste fase zou het gaan om probleemklanten die al dikwijls in de fout gingen. Het is niet uitgesloten dat er wettelijke voorschriften komen voor grijze en kale bestuurders in de toekomst.

Wij zijn snoepers!

Elke Belg, Vlaming, Waal of Brusselaar eet per jaar 19 kilogram chocolade. Dat is een zeer hoog gemiddelde. Verder snoepen we nog per jaar 3 kilogram snoep, één kilogram spekulaas en 13 kilogram koekjes.

richtlijnen inzake veiligheid niet naleven.

Hansbeke:

Op zondag 2 juli vierde Hansbeke zijn 850-jarig bestaan. De naam van deze gemeente duikt voor het eerst op in 1145.

Met een grootse stoet werd de geschiedenis van Hansbeke uitgebeeld. Hansbeke zat altijd in de greep van het kasteel. Het had vele jaren een kasteelheer als burgemeester. Dat bleef zo tot aan de fusies in 1976. Toen kwam Hansbeke bij Nevele.

Het ganse feest eindigde met een vuurwerk!

Hansbeke is ook gekend voor zijn schietspelen. Dat is een gebakje dat voor het eerst werd gebakken in 1872! De eerste bakker was De Meyer.

Boezinge:

Het graf van de familie Vandepuette ontplofte. Toch wel een heel ongewone gebeurtenis op het kerkhof. Een man die op het veld aan het werk was, hoorde een knal. De grafzerk was totaal vernield.

Een onderzoek werd ingesteld en geleerde professoren van de Universiteit van Gent kwamen ter plaatse. Ze konden tot nog toe geen oorzaak vinden voor deze eigenaardige zaak.

Zwijnaarde:

De oudste landgenote vierde haar 108ste verjaardag. Het gaat om Irma Vanderhaegen uit Zwijnaarde bij Gent.

De "Gazette van Detroit" verschijnt nog om de twee weken en brengt naast algemene berichtgeving uit België ook nieuwsjes uit de Belgische gemeenschap in en rond Detroit. De artikels zijn deels in het Nederlands en deels in het Engels. De krant biedt zijn lezers ook een Vlaamse streekroman in feuilletonvorm aan en ruimt plaats in voor reclame ten gerieve van de Vlamingen die een eigen zaak uit de Amerikaanse grond hebben gestampt.

1

Emigratie vóór 1850

- Cloet Joannes (°Lichtervelde 1816) naar Amerika op 04/03/1849 met vermelding in het bevolkingsregister: "d'office-wege afgeschreven, men zegt dat hij op 4 maart naar America met het schip is vertrokken uyt Antwerpen".

In 1842 verdient een wever ongeveer 1,10 fr. per dag, een spinster 0,45 fr. Een roggebrood kost 0,50 fr. Het gemiddelde dagloon bedraagt:

1856	1,36 fr.
1874	2,03 fr.
1880	1,96 fr.
1895	1,98 fr.

Vlaanderen kende in 1840 een crisis in de vlasnijverheid, wat werkloosheid en armoede meebracht, aardappelploeg in 1845 en 1846, waarbij de oogst vaak tot op een tiende terugviel, en een mislukte roggeoogst in 1846, wat hongersnood en ziekte mee bracht. De aardappelprijs verviervoudigde.

De regering richtte kantscholen op en modelateliers waarbij getracht werd een diversificatie in de textielindustrie door te voeren. Ook in Lichtervelde werd op 03/03/1848 een modelatelier opgericht. De economische achtergrond van het fenomeen "Emigratie" wordt door Luc Schepens in "Van Vlaskutser tot Franschman" als volgt verklaard:

"Elementen van voortdurende prijsstijgingen van de landbouwprijzen nopen tot rationalisatie en mechanisatie van de landbouw, waardoor het overschot van dagloners, die niet door de industrie kunnen opgeslorpt worden, toeneemt. Deze feiten hebben een weerslag op het gedragsspatroon van de plattelandsbevolking en verklaren de tijdelijke en definitieve emigratie naar Frankrijk en Wallonië en de vaak definitieve naar Amerika. West-Vlaanderen, vooral een landbouwgebied, levert dan in verhouding meer uitwijkelingen dan de andere provincies. De oorsprong van het fenomeen "emigratie" ligt essentieel in de "overbevolking", een relatief begrip waarvoor geen absolute normen bestaan, maar dat bepaald wordt door plaatselijke economische en sociale factoren, waarvan de bijzonderste de onvoldoende voedingsmogelijkheden en werkgelegenheid zijn."

2 Emigranten tussen 1850 tot 1860

- Allvoet Eduardus (°Ardoeye), 25 jaar;
- Allvoet Barbara (°Lichtervelde);
- Olivier Sophie (°Lichtervelde), 24 jaar;
- Desaegher Edouard;
- Bellier.

Allen zijn afkomstig van Lichtervelde, vertrokken op 15/03/1850 uit Antwerpen aan boord van de Amerikaanse driemaster "Ges. Stevens" met bestemming New Orleans en van daar naar de landbouwexploitatie in Kansas City van de heren Guinotte, Magis & Cie. Op 24/01/1850 sluit de Belgische regering met de Brusselaars Guinotte, Magis & Cie voor de duur van 4 jaar een overeenkomst af (goedgekeurd bij KB van 28 januari). Voor deze onderneming werd 15.000 fr. uitgetrokken. De stichting had plaats in juni 1850 met 50 emigranten waarvan 44 West-Vlamingen. Aangekomen op 22 juni bevond een aantal onder hen zich op 3 juli reeds in St. Louis waar zij zich bij de Belgische consul gingen beklagen over de slechte behandeling die zij ondergaan hadden.

De regering is ervan overtuigd dat de armoede en het pauperisme in Vlaanderen eerder te zoeken is in het gebrek aan werk. Er moet gezocht worden naar nieuwe industrieën. In de maatregelen ter verbetering voorziet de regering tal van openbare werken waarbij de spoorwegen op korte termijn gerealiseerd worden, ook de sectie Lichtervelde -Tielt -Deinze. Er staat zelfs een kanaalverbinding met Lichtervelde op het programma van minister Rogier.

De regering ziet ook een oplossing in emigratie naar het buitenland. Ze ziet emigratie eerder in het stichten van een kolonie afhankelijk van het moederland. Maar diverse pogingen daartoe, ondermeer in Brazilië en Guatemala, mislukken.

3 **Emigratie van 1860 tot 1870**¹

- Karel Van de Poele (°Lichtervelde 1846), vertrekt in 1863 naar Amerika. Hij wordt de bekendste Lichterveldse emigrant. Hij is echter niet vanuit Lichtervelde vertrokken, zodat de Lichterveldse bevolkingsregisters van hem geen melding maken.

In het begin van de emigratie promootte de overheid zelfs de uitwijking van gedetineerden, bedelaars en landlopers, waarbij in een schrijven van 08/11/1854 de gouverneur van West-Vlaanderen onder meer laat weten:

“...Vervolgens kan ik niet genoeg de gemeentebesturen aansporen, van zoveel mogelijk, de hervalling van de behoeftige te voorkomen, en in die gevallen, de uitwijking aan te raden ... met de gelukkige kans die zij in Amerika zullen tegenkomen te doen kennen, alsmede het gedrag die zij aldaer moeten hebben, kan men op een krachtdadige wijze hun vertrek verhaesten.”

De onderhoudslast van een bedelaar beliep in de periode 1850 - 1855 van 139 tot 219 fr. De prijs van de overtocht (met inbegrip van kleren, slaapgerief, levensmiddelen voor 77 dagen, 15 fr. zakgeld, pijp en tabak) varieerde tussen 169 en 180 fr. Geen wonder dus dat de regering poogde deze kostenpost te verlichten! Dergelijke armoede-immigratie was in de USA reeds in 1830 en opnieuw in 1851 en 1875 bij wet verboden. België bindt in en verbiedt het vertrek van gemeenrechterlijke veroordeelden. Wel worden deze nog een tijd naar Brazilië en Canada verzonden.

4 **Emigratie van 1870 tot 1880**

- Goddyn Désiré (°Lichtervelde 22/02/1820) was tijdens de volkstelling van 1876 in Amerika;
- Vandendriessche Felix, 29 jaar, van Lichtervelde, vertrokken op 03/02/1868 naar Buenos Aires (Argentinië). Kapitein van het schip was Dijksterhuis.

De boeken van uittredende Lichterveldenaars beginnen op 15/10/1846 en de gegevens over uittreding zijn eerder schaars ingeschreven voor Amerika. Enkel gedurende een korte periode van 1902 tot 1905 staan de emigranten voor Amerika vermeld. We raadpleegden dan ook alle bevolkingsregisters, tienjaarlijkse tafels, vanaf 1846 tot 1947, blad per blad, ten einde een zo volledig mogelijke lijst op te maken van de Amerikaanse emigranten.

¹ In deze periode emigreren ook veel Lichterveldenaars naar Frankrijk. Tourcoing, Roubaix, Wervicq-sud, Armentières, Marq en Baroeul zijn vaak weerkerende plaatsen.

5 Emigratie van 1880 tot 1890

- Pollin Theodore (°Ieper 13/05/1829), statieoverste, samen met zijn twee kinderen, Gabrielle, (°Ieper 15/06/1865) en Maurice (°Roeselare 11/10/1868) naar Detroit op 16/03/1881;
- Houthoofd Aloysius (°Lichtervelde 1853), wever, "*men is komen zeggen dat hij naar Amerika ging op 28/04/1882*";
- Dekeersgieter Constantinus (°Koolskamp 1851), timmerman, vertrokken naar Amerika in 1882 samen met Chys Theresia (°Lichtervelde 02/02/1859);
- Verbeke Polydor (°Lichtervelde 1862), regenschermmaker vertrokken naar Panama 01/05/1882 en er overleden op 08/12/1884²;
- Arix Jules (°Tielt 13/02/1861), boerendienstknacht, vertrokken naar Amerika in augustus 1886;
- Cauwelier Francis (°Ardoos 1822), werkman en echtgenote Rosalie Wybo, herbergierster, vertrekken met hun zes kinderen, Alois (°1851), Marie (°1854), Leonie (°1859), Romanie (°1861), Stephanie (°1865) en Constantinus (°1868) allen werkman of werkster, naar Kansas City op 08/10/1886.

Vaak verlaten de Lichterveldenaars de gemeente zonder zulks op het gemeentehuis te melden, in de bevolkingsregisters staat vaak vermeld: "*niet bevonden in de volkstelling van 1890*", of 1900 of 1920 of 1930. Door een of andere omstandigheid is de ambtenaar van de burgerlijke stand het te weten gekomen en staat er genoteerd: "*Amerika*".

- Depreitere Juliana (°Koolskamp 1862), kantwerkster naar Noord-Amerika 21/03/1889.

Naarmate meer Vlamingen naar het vreemde trokken, op zoek naar meer geluk dan hier, waren er ook die na enige tijd terugkeerden naar België. Soms staat in het bevolkingsregister enkel vermeld dat ze teruggekeerd zijn uit Amerika, zonder dat iets van hun vertrek vermeld werd. In de mate van het mogelijke proberen we zo volledig mogelijk te zijn. We vermelden bij de emigranten ook of ze terugkeerden en noteren de namen van de teruggekeerden in *cursief* lettertype.

- Maertens Pieter (°Gits 09/11/1867) naar Argentinië in 1889;
- Cauwelier René (°Kortemark 04/08/1845), mandemaker, vertrokken naar de Argentijnse republiek op 04/03/1889 en teruggekeerd. Ingeschreven op 24/09/1898 in Neuve-Eglise;
- Declercq Victor (°Lichtervelde 1865), naar de republiek van Argentinië in 1889 en terug op 23/05/1891.

Uit een artikel "Argentina gelijk het is" van Arthur Demyttenaere (1889) in "Nieuws van de dag":

² Polydor Verbeke was muzikant bij de maatschappij Ste Cecilia, zijn doodsprentje staat afgebeeld in het artikel "ASPECTEN UIT DE MUZIEKGESCHIEDENIS VAN LICHTERVELDE, DEEL V", verderop in dit jaarboek (Nvdr).

“...Vele der Belgen die in Argentina toegekomen zijn varen er ongelukkig, zowel door hunne eigene onvoorzichtigheid, omdat zij de reis aangevangen hebben zonder voorzorgen en zonder geschikt te zijn tot het leven der streek, als door de trouweloosheid van enige Belgische agenten der landverhuizing en van enige agenten van Argentijnse grondmaatschappijen.”

Alle emigranten van Lichtervelde zijn uit Argentinië teruggekeerd.

We vonden een volkslied terug over de grote uittocht naar Argentinië die vooral op het einde van 1889 plaats vond. De zaken en de emigratie worden er rooskleurig voorgesteld.

“Het vertrek der Belge landverhuizers naar de Republiek van Argentina³”

Stemme: Het Boerinneken

Vrienden die hier zyn in het ronde
Luisterd wat wy gaen verkonden
Trekt algelyk naer Argentin
Want hier hebben wy tog te klein gewin
Refrein
Ziet onzen boot en hy gaat van kant
Wy willen beter leven
Wy trekken naer een ander land
Daer is het zoo plezant
Wy vreezen voor geen storm of wind
Als wy zyn op de baeren
Wy gaen met g'heel ons huisgezin
Naar den Argentin
Klein pagadder met uw gezwadder
Wilt uw bek maer houwen
Pap in 't panneke voor dat manneke
Daarmee in de wieg

2

Menigen mensch is in de misère
Moeten schier van onger krevéren
Want hier by ons is het ten slechten tyd
Wy geraken ons geld en kleren kwyt

3

³ uit: Volksliedonderzoek in Groot-Veurne van Jan Huyghe.

Als wy ginder zyn aengekomen
Wierden wy seffens aengenomen
Zy namen ons vriendelyk by d'hand
Want al die zwarten die zyn g'heel plezant

4

Verkensvleesch moeten wy niet kopen
Men ziet z'hier langs straete loopen
Eet maer saucies, karbonade of spek
Dat lopt hier al gebraden met 't mes in de nek

5

Vygen, rozynen en meloenen
Suiker, appelsien en citroenen
Waarna dat wy hebben zoveel trek
dat valt hier van zelven in uwen bek

6

Van werken hoort men hier niet spreken
Dat telt men voor slechte gebreken
Een uur of twee dat men vlassen moet
Daarmee is ons pree voor de g'heel week goet

7

Hier moet gy geen plezier verzaeken
Jongmans hier kunt gy fortuin maken
Want die zwarte meiskens zyn hier zoo zot
Kak of geenens kak gy moet tog op de pot

8

Nu voor het sluiten van ons reden
M'hebben hier al genoeg geleden
Komt algelyk maer met hoop en vlyt
In den Argentin kennen wy geen droefheid

6 Emigratie van 1890 tot 1900

- Brogniez Frantz⁴ °Haine St-Paul 26/10/1860, in Lichtervelde in 1886 en naar de Verenigde Staten getrokken op 10/07/1896. Hij maakt in de USA faam zowel als muzikant als in de hoedanigheid van brouwersingenieur;

⁴ Zie het artikel van Georges Vandewalle in dit jaarboek.

- Lavens August (°Zwevezele 15/01/1871), landwerkmans gehuwd met Marie Segaeert in Amerika, is sedert 04/02/1893 in Amerika;
- Vandendriessche Gustaaf (°Koolskamp 1860) bevindt zich in Amerika en is er overleden op 09/05/1896;
- Dejonghe Charles (°Lichtervelde 03/11/1835), landbouwer en Beernaert Amelie (°Lichtervelde 1837), zijn echtgenote; ingescheept naar Zuid-Amerika (wellicht Argentinië) met 6 kinderen: Victor, Zoë, Elodie, Guillelmus, Petrus en Irma. Op 21/01/1896 woont Victor terug in Beveren-Roeselare en vinden we Charles en Zoë op 07/06/1897 terug in Nieuwkerken-Waas. Guillelmus en Irma zijn terug op 08/06/1897. Of ook Petrus, Elodie en Amelie Beernaert teruggekeerd zijn kunnen we veronderstellen, maar hebben we niet teruggevonden.

Een bijzondere emigratie naar Indië willen we niet onopgemerkt laten.

- Olivier Henricus (°Lichtervelde 15/05/1860), werkmans aan de ijzerweg, vertrekt op 25/6/1892 om *"enen diensttijd te aanvaerden in het leger van de Hollandsche bezettingen"*. Hij overlijdt in Indië in 1896;
- Galleyen Henri (°Lichtervelde 23/02/1871), vrijwilliger in het Hollands leger in Indië, terug op 19/09/1912 (vermeld in de B.R. 1900-1910).

De overtocht in 1893/1894 vanuit Antwerpen naar New York of Philadelphia kostte in:

1 ^{ste} klasse:	300 fr. van 16 oktober tot 31 maart
	325 fr. van 1 april tot 15 oktober
2 ^{de} klasse:	250 fr. van 1 oktober tot 31 maart
	275 fr. van 1 april tot 15 oktober
3 ^{de} klasse:	van 150 naar 175 fr.

De indeling in perioden is functie van de duur van de overvaart: van 1 april tot 31 september wordt gerekend op 10 weken, van 1 oktober tot 31 maart 13 weken voor zeilschepen. Voor de stoomschepen wordt de duur op de helft gerekend. In de crisisperiode na 1904 breekt een tarievenoorlog uit onder de scheepvaartlijnen en daalt de overvaart tot 50 fr. Het gevolg is niet een toename van emigranten, maar wel van terugkerenden ingevolge de grote werkloosheid in Amerika.

7 Emigratie van 1900 tot 1910

De emigratiekoorts naar de Verenigde Staten vindt plaats vanaf 1880 tot 1930, met een stop gedurende de Eerste Wereldoorlog. Ook Lichtervelde ontsnapt niet aan de uitwijkingen. De emigratie is het aanzienlijkst in de "arme gordel" die gaat van Diksmuide via Tielt en Deinze naar Ninove en Aalst. Het is de regio die bijzonder geleden heeft onder de gevolgen van de crisis 1840-45, omdat in tegenstelling met het Kortrijkse, er geen industriegebieden waren.

Het leidmotief voor emigratie, we lezen dat in veel brieven, is bijna altijd geweest: *"het kan daar al niet veel slechter zijn dan hier, slecht is maar slecht, en als het dan toch meevalt, zoveel te beter"*.

7.1 Venesoen 1902

De merkwaardigste en tevens de meest precieze emigratiegegevens vinden we in de zogenaamde Venesoenrapporten van 1902 en 1903.

Venesoen was een zeer dynamische overheidsambtenaar van de emigratiedienst in Antwerpen. We geven hierbij de ingeschreven Lichterveldenaars terug die in 1902 in de Venesoenrapporten werden teruggevonden. Spijtig genoeg zijn vele passagierslijsten in Antwerpen, volgens inlichtingen ingewonnen bij het VVF Antwerpen, verloren gegaan. Wel zouden de vele passagierslijsten van emigranten aangekomen op Elliseiland voor de stad New-York, bewaard gebleven zijn; deze wachten nog op inventarisatie.

Zijn vertrokken op 16/11/1902 met het stoomschip **“Zeeland”** naar New-York volgende personen:

- Cackaert Emilie (7588), 20 jaar van Lichtervelde, naaister. Begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij Cap Henri die er in een gieterij werkt. Neemt 100 fr. mee. Spreekt Vlaams en Frans;
- Vanhulle Eugenie (7590), 68 jaar van Lichtervelde, weduwe van Kesteloot Jacques⁵, landbouwer; begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij Cap Henri, neemt 1.000 fr. mee, spreekt Vlaams;
- Vanlerberghe Alida (7589), 20 jaar, naaister van Lichtervelde, begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij Cap Henri, neemt 500 fr. mee, spreekt Vlaams en Frans.

Zijn vertrokken met het stoomschip **“Vaderland”** naar New-York op 23/03/1902 volgende personen:

- Florée Camille (8351), 28 jaar, landbouwer van Lichtervelde, begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij de weduwe van Kesteloot J., (zie hoger Vanhulle Eugenie) neemt 150 fr. mee, spreekt Vlaams;
- Beernaert Richard (8352), 27 jaar, van Lichtervelde landbouwer, begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij de weduwe J. Kesteloot, neemt 150 fr. mee, spreekt Vlaams;
- Hindrickx Richard (8355), 25 jaar van Lichtervelde, landbouwer, begeeft zich naar St. Charles (Illinois) bij zijn nicht weduwe Kesteloot, neemt 150 fr. mee, spreekt Vlaams;
- Hoste Victor (8423), Lichtervelde °06/10/1871, landbouwer begeeft zich naar St. Louis (Missouri) bij zijn oom Constant Dekeersgieter, Simple avenue 2729. Deze oefent het beroep uit van schrijnwerker sedert 1882. Neemt 150 fr. mee, spreekt Vlaams. Teruggekeerd op 17/06/1928;
- Dekeersgieter Henri (8424), 21 jaar van Lichtervelde, landbouwer, begeeft zich naar St. Louis bij Constant Dekeersgieter, deze oefent het beroep van schrijnwerker uit. Neemt 200 fr. mee, spreekt Vlaams;
- Gevaert Henri, 39 jaar van Lichtervelde, landbouwer begeeft zich naar West Superior (Wisconsin) bij Jonckheere Richard. Deze werkt bij het lossen van de schepen en verdient in de zomer 6 dollar per dag. Hij neemt 200 fr. mee, spreekt Vlaams;

⁵ Zie verder: familie Kesteloot.

We vinden de Lichterveldse emigranten van de Venesoenrapporten ook terug in de gemeentelijke register van uittreding. Telkens geven ze dezelfde bestemming aan als bij Venesoen.

Venesoen noteerde alle emigranten per boot en maakte zelf het totaal van het geld dat ze per schip meenamen. Het totaal op de "**Vaderland**" bedroeg bijvoorbeeld 58,190 fr. vanaf nrs. 8316 tot 8455. Dit is gemiddeld ongeveer 420 fr. per persoon; onze Lichterveldse emigranten op de "Vaderland" waren dus niet van de rijksten aan boord.

Uit zijn rapporten krijgen we ook de namen van de stoomschepen die naar New-York en Philadelphia vaarden. Met een nogal vaste regelmaat vertrokken ze vanuit Antwerpen.

C A N A D A

Kosteloze Ploeglanden in Canada

—

De regeering van Canada geeft kosteloos aan ieder persoon, meer dan 18 jaar oud,

160 akers (64 hectaren)

ploegland of boschland

in Manitoba en het Noord-West gebied.

Hoeven in volle opbrengst

kunnen gekocht of gehuurd worden aan voordelige prijzen in de verschillende provincien.

Landbouw-daglooners zijn er verzekerd van een goed dagloon

Inlichtingen, kaarten en brochuren kosteloos te bekomen van D. Tréau de Coëli, agent van het gouvernement van Canada, 75, St-Jacobsmarkt, Antwerpen.

Deze aankondiging om de emigratie naar Canada aantrekkelijk te maken, verscheen in de Veldbloem 08/03/1902.

23/05/1902	New-York	SS Southwork
24/05/1902	New-York	SS Friesland
31/05/1902	Philadelphia	SS Switzerland
05/06/1902	Philadelphia	SS Nederland
07/06/1902	New-York	SS Vaderland
14/06/1902	New-York	SS Kensington
21/06/1902	New-York	SS Zeeland
12/07/1902	New-York	SS Kroonland

De maatschappij die zich met de emigratie vooral bezig hield in België was de Red Star Line. In 1893 zijn in België overal agentschappen opgericht. Ook Lichtervelde heeft een hulpagent, Jozef Hoet. Maar naast de Red Star Line zijn er ook nog de "Cunard Steamship Line1", de "White Star Line", en de "Canadian Pacific Railway Company" die landverhuizers overvaren.

De emigranten die te Antwerpen scheep gaan, komen gewoonlijk één dag of meer dagen voor hun inscheping te Antwerpen aan. Door de compagnies waar zij ingeschreven zijn, worden ze tijdelijk gelogeed in 18 gebouwen, die gezamenlijk 1.700 passagiers kunnen herbergen. De Red Star Line bezet 16 van de 18 gebouwen. Op de 16.711 afreizen in 1898 werden er 14.588 voor rekening van de Red Star Line geboekt.

- Familie Kesteloot is naar Amerika, St. Charles (Illinois) op 05/11/1901 en is geen stukken komen vragen. Moeder Eugenia Vanhulle (°Oedelem 1833), weduwe van

Jacobus Kesteloot (°Lichtervelde 1824, †1887), Natalia (°1859), Marie (°1865), Julia (°1867), Edmondus (°1871) en Julius (°1876) Kesteloot, allen in Lichtervelde geboren, zijn naar Amerika vertrokken maar zonder duidelijke vermelding. Ook de twee onwettige kinderen van Natalia, Emilia (°1881) en Euphrasia (°1887) staan in de bevolkingsregisters geschreven. De familie is teruggekeerd in mei 1903;

- Jan Declercq vertrekt naar St. Charles (Illinois) op 28/03/1902;
- Hinderyckx Richard (°Lichtervelde 21/07/1876), vertrokken naar St. Charles (Illinois) op 28/03 en terug op 12/11/1904. (zie ook Venesoen);
- Lavens Jules (°Zwevezele 22/07/1875), landwerkmans, op 14/02 naar West Superior (Wisconsin) en terug op 19/11/1903.

7.2 In 1903 naar Amerika

- Deriemaeker Remi (°Lichtervelde 21/12/1868), meubelmaker, naar Detroit op 28 maart;
- Depuydt Theophile (°Gits 16/9/1865), dagloner, naar La Salle, Illinois Voorstraat 925 op 30/01/1903, terug op 19/06/1921;
- Ryheul Marie-Leontine en zoon, naar St. Charles, Illinois op 30 maart;
- Wybo Henri (°Ardooie 09/04/1877), cichoreidroger, naar Waters (Michigan) op 2 april. Zijn vrouw Sidonie Casier (°Lichtervelde 01/09/1879), zijn zoon Willem en dochter Maria vervoegen hem op 17/10/1903;
- Popelier Karel (°Lichtervelde 23/01/1882), vertrok in 1903 naar Waters, Michigan;
- Casier Theophiel naar Waters (Michigan) op 17/10/1903;
- Windels Ernest (°Zwevezele 03/09/1886), werkmans, naar Amerika in mei;
- Declerck Marie (°Ruddervoorde 04/04/1880), kantwerkster naar Amerika op 16/04/1903;
- Roose Cyriel (°Lichtervelde 02/12/1880), naar Detroit (Michigan) op 30/01/1903 en terug in 1921;
- Beeusaert Louise⁶, vrouw van Karel Popelier, naar Chicago (Illinois) op 24/10/1903;
- Vanmaele Justina (°Lichtervelde 21/06/1845), naar Amerika op 17/05/1907 en terug op 27/08/1911. Haar kinderen:
- Delameilleure Alfons, veekoopmans (°Lichtervelde 07/01/1878), vertrok op 16/04/1903 naar West Superior (Wisconsin);
- Delameilleure Felix (°Lichtervelde 18/01/1879), vertrok in mei 1904, keerde terug in januari 1906 en vertrok opnieuw op 17/05/1907;
- Delameilleure Juliana (°Lichtervelde 02/05/1880), naaister, vertrok op 08/04/1904 naar Detroit;

⁶ Het uitgebreid levensrelaas van Charles Popelier en Louise Beeusaert wordt in het volgend artikel beschreven. Daaruit blijkt dat de summere gegevens van de bevolkingsregister maar een topje van de ijsberg zijn van wat zij van hun leven maakten. Bovendien komen de data en plaatsen opgegeven in de bevolkingsregisters niet overeen met de deze uit het relaas.

- Delameilleure Victor (°Lichtervelde 14/10/1887) vertrok op 17/05/1907 naar Amerika.

Vanaf 1900 verschijnen in de Lichterveldse krant "De Veldbloem" regelmatig bijdragen met informatie voor emigranten.

Uit de Veldbloem 10/11/1900:

“Bericht aan de Landverhuizers:

Al onze stadsgenoten die het land willen verlaten worden dringend verzocht de Maatschappij St-Raphaël te raadplegen, wier ondervinding, belangloosheid en talrijke betrekkingen in alle vreemde landen hun grootste nut kunnen zijn. Vooraleer zulk een belangrijk besluit te nemen, dat zij haar eerst raadplegen over de kansen van welgelukken die zij daar kunnen tegenkomen. Zoo zullen zij menige

droevige teleurstelling voorkomen. De landverhuizers kunnen zich nog tot deze maatschappij wenden voor al hetgene de reis aangaat en kunnen aanbevelingen verkrijgen voor hare vertegenwoordigers in vreemde landen. Al deze diensten zullen hun gratis bewezen worden, op de belanglooste wijze, hetzij door den algemeenen secretaris, Graaf Waldbott, Buxheim, Souabe in Beieren hetzij door den adjunkt-secretaris.”

Het “*Belgisch genootschap van den Aartsengel Raphaël*” was een werk ter bescherming der landverhuizers, opgericht in Brugge in 1888. Een comité bestond uit edellieden, advocaten, dokters en geestelijken. De doelstellingen waren de emigrant duidelijk in te lichten en vooral de invloed van bedrieglijke ronselaars te bestrijden, maar ook de emigranten te beschermen, die met min of meer aanzienlijke sommen geld, aan verlokkingen bloot staan.

7.3 In 1904 naar Amerika

- Deriemaeker Marie (°Lichtervelde 07/02/1882), vertrekt naar Detroit op 8/04/1904, komt terug in 1909;
- Olivier Henri (°Lichtervelde 02/02/1879), klakkenmaker, terug uit Amerika in april 1901 en vertrekt met zijn echtgenote Honorina Ameel (°Lichtervelde 7/2/1881) naar Duluth in augustus 1904. Zij krijgen er 3 kinderen allen geboren in Duluth: Mary-Honorina, Gerard en Albert, respectievelijk geboren op 25/01/1906, 25/04/1908 en 26/12/1916;
- Van Beveren Irene (°Koksijde 14/05/1865), samen met haar kinderen Leon, Jozef, Maria, Marta en Bertha, naar Detroit op 08/04/1904. Nadien zijn alle kinderen terug ingeschreven in Lichtervelde tussen 1916 en 1920;
- Vancoppenolle Leon (°Lichtervelde 06/11/1881), landwerkmans, vertrekt in april 1904 en komt terug in november 1907;
- Rigole Jules (°Zwevezele 01/10/1879), landbouwer, naar Amerika in februari;
- Verstraete Camiel (°Lichtervelde 05/02/1875), koopman van kalveren; en
- Vanpaemel Ghislina, zijn echtgenote (°Ruddervoorde 21/05/1883) en dochter Zulma (°Lichtervelde 22/09/1903), naar Amerika in mei 1904.

- Vanwalleghem Ludovicus (°Lichtervelde 22/03/1886), gehuwd in Chicago met Hinderyckx Euphrasie en voor de 2de keer naar Amerika op 13/09/1909. Twee kinderen Eudoxie (°Chicago) en Jules (°Lichtervelde 04/04/1909);
- Vanwalleghem Alfons (°Lichtervelde 31/01/1867), klompenmaker, naar Amerika in 1905. Zijn echtgenote Deriemaeker Emilie (°Lichtervelde 17/04/1873) en zijn kinderen Bertha, Clemence, Remi, Jeroom en Cyriel vertrekken allen in 1909 naar Amerika;
- Maertens August (°Lichtervelde 25/03/1866), naar Amerika op 18/05/1905 en teruggekeerd in december 1905;
- Denaegel Emiel (°Lichtervelde 14/11/1880), landwerkmans, en Denaegel Margareta (°Lichtervelde 28/02/1889), vertrekken in 1905. Margareta trouwt in Amerika met Alberic Desmet;
- Dejonghe Evarist (°Lichtervelde 04/02/1869), naar Canada op 21/09/1905;
- Verstraete Jules (°Lichtervelde 17/12/1866), landwerker, naar Moulins Illinois op 10/03/1905.

Het is moeilijk uit te maken of de emigrant naar Canada of de Verenigde Staten trekt. Vaak emigreerden ze naar de USA via de Canada omdat de bewoonbare streken in Canada nooit meer dan 100 km van de VSA verwijderd liggen. Ook gebeurden emigraties via Rotterdam of Franse havens of scheepte men eerst in voor Engeland, zodat onze lijsten waarschijnlijk niet volledig zijn.

Verschenen in de Veldbloem 27/2/1904:

“Wij trekken de aandacht onzer lezers op het bericht CANADA. Het gouvernement van dit land, om mogelijkheid van valse bespiegelingen te voorkomen, heeft in een groot aantal Belgische dagbladen, een bericht laten afkondigen om het adres bekend te maken van de vertegenwoordiger van Canada, opdat elkeen zich tot hem kunne richten om officiële inlichtingen te ontvangen, onder de verantwoordelijkheid van 't gouvernement zelve gegeven. Bericht dus aan hen die willen naar dit land vertrekken en over de voordelen welke het oplevert willen ingelicht worden.”

7.5 In 1906 naar Amerika

- Desender Maurice (°Lichtervelde 11/04/1877), timmerman, naar Amerika 19/09/1906;
- Gaeremyn Hector (°Lichtervelde 05/12/1871), wever, naar Amerika op 19/09/1906 en terug in februari 1909;
- Gaeremyn Oscar (°Lichtervelde 08/08/1881), wever, naar Amerika 19/09/1906;
- Declercq Alfons (°Lichtervelde 16/01/1881), landwerkmans, naar Detroit op 19/09/1906, in Deloraine, Manitoba (Canada) op 01/09/1909, Canadees op 14/04/1914 en terug uit Canada op 15/11/1929, gaat in Tielton wonen;
- Declercq Polydore (°Lichtervelde 01/03/1878 - broer van Alfons), landwerkmans, naar Amerika vertrokken op 29/03/1907;
- Vermeersch Victor (°Gits 31/01/1876), boerendienstknacht, en echtgenote Dedeyne Maria (°Lichtervelde 23/03/1883), kantwerkster, vertrekken op 15/03/1906 naar Amerika, komen terug op 22/11/1911 en gaan terug op 18/10/1912;

- Vermeersch Jules (°Lichtervelde 06/10/1883 - broer van Victor), boerendienstknecht, vertrekt op 14/03/1906 naar Amerika. Hij trouwt in Detroit met Elodie Descheemaeker op 25/09/1909 en keert naar België terug met vrouw en 2 kinderen op 30/09/1913;
- Vermeersch H. (°Gits 06/05/1874), kloefmaker, en zijn echtgenote Julie Delaere (°Torhout 25/09/1878) vertrekken met hun twee kinderen, Karel en Romania, naar Detroit op 18/09/1906;
- Wancket Henri (°Lichtervelde 14/01/1882), landwerkman, naar Detroit op 27/08/1906, terug in 1911, huwt met Marie Verougstraete op 03/12/1911 en samen vertrekken ze naar Amerika;
- Verhelle Victor (°Kachtem 07/05/1882), hoeveknecht, gaat naar Noord-Amerika op 15/03/1906;
- Dekeirsgieter Modest (°Lichtervelde 25/03/1883), landwerker, vertrekt in maart 1906;
- Dekeirsgieter Jules (°Lichtervelde 21/01/1886), koeiwachter, vertrekt op 16/09/1906 naar Detroit;
- Dekeirsgieter Ivo (°Lichtervelde 21/09/1890), en Dekeirsgieter Arthur (°Lichtervelde 11/08/1896), vertrekken naar Amerika in april 1909. Hun broer Henri vertrok al in 1902 naar St-Louis;
- Beeusaert Evarist (°Lichtervelde 22/06/1878), landwerker, vertrekt in 1906, krijgt het Amerikaans burgerschap in 1916, keert terug op 24/11/1920;
- Beeusaert Ludovica (°Lichtervelde 27/10/1881), landwerkster, in 1906 naar Chicago;
- Beeusaert Jules (°Lichtervelde 06/12/1883), landwerker, in 1907 naar Amerika en er overleden in juni 1910;
- Beeusaert Joannes (°Lichtervelde 09/12/1886), landwerker, in 1906 naar Amerika, verkrijgt het Amerikaans staatsburgerschap in 1915 en keert terug op 23/11/1920. Hij vertrekt opnieuw naar Amerika eind maart 1921;
- Delameilleure Petrus (°Lichtervelde 30/03/1873), broer van de drie volgende, landwerker, naar Amerika februari 1907 (in de B.R. van 1920 staat vermeld dat hij terugkeerde, in 1930 staat vermeld dat hij nog in Amerika was);
- Delameilleure Leopold (°Lichtervelde 11/10/1878), landwerker, in 1906 naar Amerika;
- Delameilleure Leonard (°Lichtervelde 24/05/1882), landwerker, in Amerika;
- Delameilleure Maria (°Lichtervelde 06/10/1884), kantwerkster, op 26/07/1906 naar Amerika;
- Wybo Cyriel (°Ardoorie 04/04/1883), landwerker, vertrekt op 14/04/1906 naar Amerika. Zijn echtgenote Marie Beernaert (°Lichtervelde 03/06/1877), kantwerkster, gaat hem vervoegen met haar twee kinderen, Wilhelmine en Gerard op 14/08/1908;
- Lagrou Richard (°Torhout 03/08/1881), landwerker vertrekt in maart 1906. Zijn vrouw Euphrasia Deygers (°Torhout 12/06/1881), kantwerkster, vervoegt hem in oktober 1907 samen met haar dochter Irma (°Lichtervelde 24/05/1909);
- Ameel August (°Zwevezele 18/12/1884), landwerker, vertrekt in maart 1906. Zijn vrouw Devriese Emerence (°Lichtervelde 29/01/1884), kantwerkster, vervoegt hem in september 1906 met haar dochter Julia (°Lichtervelde 26/11/1904);

- Declercq Emerie (°Zwevezele 13/02/1882), landbouwer, is in Amerika sedert maart 1906;
- Verpoot Alphonse (°Lichtervelde 06/06/1876), landwerker, op 27/08/1906 vertrokken en in mei 1908 teruggekeerd.

Ook in het plaatselijk weekblad "De Veldbloem" verschijnen getuigenissen van Lichterveldenaars (?) die naar Amerika vertrokken. Op 17/08/1907 lezen we een brief vanuit Amerika van "een toegenegen dienaar" die waarschijnlijk een brief terugschreef naar meneer pastoor:

Detroit 23-7-1907

Eerwaardige Vriend,

Gij schrijft mij in twee reeksjes de herinnering mijner plichten:

Die Gods rijk zoekt bovenal

Al het andere vinden zal.

Eh wel ik mag u rechtzinnig zeggen dat ik hier 10 of 20 jaar blijve, dat ik nooit zal laten te doen wat ik van kindsgebeente af gedaan heb en doen moet: 's morgens God vooral en 's avonds God na al.

Er zijn hier vele Belgen die in 't vaderland waren gelijk of het zijn moet en nu anders bestaan. Het ongeluk is dat Vlamingen hier, niet gelijk de uitwijkelingen van elders, te samen blijven. De ene is hier de andere is daar. Vele zijn op logement in herbergen, en wordt de enen door de andere verleid gelijk of het gewoonlijk gaat. 'T zijn overal de slechte die de goet trachten slecht te maken en in de Nieuwe Wereld hier gaat het waarlijk groot daarmee.

Ik mag u verzekeren dat de helft der Belgen, naar de Kerk niet gaat. Onder de getrouwde zijn er maar weinig die niet daaromtrent doen gelijk in 't vaderland maar onder jonkmans is het veel slechter.

Als zij aankomen en niet in christelijk zijn, zij zullen hunne plichten niet lang meer onderhouden, de voorbeelden trekken ze af, niet dat ze aanstonds meer en geloven maar men zou zeggen dat 't geloof allengskens verdroogt lijk eene hand of een been die verteert van niet geoefend te zijn. Ik heb aan menigen Vlaming van Lichtervelde en omstreek gevraagd of hij niet bevreesd was alzo te leven en te sterven, ook als hij het schrijft naar zijn huis gelijk het is...en geeneen bijna durft daarop antwoorden.

Voor wat de geldwinning betreft hier zijn maar drie ambachten die ik ken die gedaan kunnen worden door Belgen, timmeren, metsen en smeden maar als zij hier komen moeten zij herbeginnen van te leren. De andere ambachten kunnen ook gedaan worden maar 't duurt zo lang tegen dat zij kunnen wat verdienen.

Voor ons is de groenselkweek ons leven en in de winter is 't best. De salade wordt gekweekt in de serren en dat driemaal in eenen winter. Zij wordt verkocht per boesel (d.i. omtrent eene

halve peerdemande in België) doorgaans 8fr. de boesel. De salade moet hier niet gekropt zijn
lijk in België; zij moeten hier maar de bladeren hebben.

Achter de salade kweekt men op dezelfde plaats selderie en deze verkoopt men doorgaans
aan 5fr. per dozijn. Natuurlijk is er nog geene buiten gegroeid als deze gereed is. Daarna
komen de komkommers geteeld en deze zijn verkocht aan 1,25 tot 1,50fr. voor zes en zij moeten
geheel groot zijn daarvoor.

Met die en andere groensels te kweken is er veel geld te winnen bijzonderlijk als men
eenigen van menagie is.

Om te sluiten zal ik nog mijn gedacht schrijven over iets dat ze te Lichtervelde
verwonderd zijn t.w. dat er hier zijn die trouwen van zoo dat ze hier aankomen. Aangaande
hunne domicilie: die heeft men hier niet nodig. De man gaat naar de stadsoversten achter de
papieren zonder dat de vrouw medegaat. Daar moet hij zeggen dat hij niet getrouwd is met een
andere en als hij daarop eenen valschen eed doet en 't komt uit is er straf op. Dan voor te
trouwen voor de Kerk dat is gelijk bij u. Aangaande de toestemming van de ouders: dat is iets
dat ik niet weet. Ik peis dat ze meest hier zo verre van uit den boot van Antwerpen trouwen om
een eigen huis te hebben. Ze komen hier vreemde toe zonder de tale te kennen en bijna zonder
kennissen vele, en gij weet als ze schrijven naar Vlaanderen dat het moet vier of vijf weken
duren. En alzo doe er vele voort zonder hunne ouders te kennen 't geen volgens mij niet
schoon is en dikwijls van droevige gevolgen. Daarbij uit reden dat er veel meer mannevolk hier
toestroomt dan vrouwevolk hebben de dochters die hier toekomen vele en soms schoone keure, en
gij moogt gelooven dat zij hier geëerd zijn en gezien de deze die hun goed en wel gedragen maar
er zijn er ook veel andere.

Mijn papier is vol, Mr, hoewel ik klein geschreven hebbe om te sluiten mijne
americaansche complementen aan gansch de familie.

Uw toegenegen dienaar.

7.6 In 1907 naar Amerika

- Declercq Victor (°Lichtervelde 04/06/1861), landwerker, in 1907 naar Amerika, terug
op 16/06/1931;
- Tampere Karel (°Torhout 10/11/1849), dagloner, uitgeweken op 17/05/1907, terugge-
keerd 23/02/1919;
- Dely Richard (°Lichtervelde 25/04/1882), timmerman, in 1907 naar Amerika
vertrokken.
- Maertens Alfons (°Lichtervelde 09/10/1875), landwerker, op 08/03/1907 naar Amerika,
teruggekeerd 14/12/1911;
- Roose Alberic (°Lichtervelde 18/05/1886), in Amerika sedert 1907;
- Dedeyne Gustaaf (°Zwevezele 30/04/1879), naar Amerika in maart 1907;

- Verougstraete Arthur (°Lichterfelde 31/08/1887), landwerker, in 1907 vertrokken;
- Koekuyt Theophiel (°Lichterfelde 16/06/1882), landwerker, op 9 maart vertrokken;
- Maes Edouard (°Aartrijke 25/07/1877), werkman, is in Amerika sedert 1907 samen met zijn echtgenote Vandamme Romanie (°Lichterfelde 25/01/1885), kantwerkster, en hun twee kinderen Karel-Louis (°Lichterfelde 14/06/1903) en Willem (°Lichterfelde 08/06/1906);
- Lagrou Alfons (°Lichterfelde 19/11/1884), broer van de twee volgende, werkman vertrok op 16/02/1907 naar Detroit en keerde op 26/02/1912 terug;
- Lagrou Camiel (°Lichterfelde 29/11/1887), koeiwachter, vertrok in september 1907 naar Detroit;
- Lagrou Leon (°Lichterfelde 23/04/1891), vertrok in september 1909;
- Casier Theophile (°Lichterfelde 26/04/1878), komt uit Amerika in december 1907 huwt met Juliana Maertens op 21/04/1908 en samen vertrekken ze in maart 1909 naar Amerika, Waters in Michigan;
- Callewaert Constant (°Torhout 14/03/1858), vertrokken in 1907 en teruggekeerd op 18/03/1921;
- Joye Polydor (°Gits 01/12/1883), landwerker, naar Amerika in maart 1907. Zijn vrouw Casier Margareta (°Lichterfelde), kantwerkster, vervoegt hem op 02/11/1907.

Publiciteit voor de Red Star Line door de Antwerpse schilder H. Cassiers.

© Uitgeverij Pandora Antwerpen.

In de Veldbloem van 24/08/1907 verschijnen ook: De veranderingen voor uitwijking naar Verenigde Staten van Amerika. Daaruit blijkt dat de "de Wet op de landverhuizing met 1 juli 1907 buitengewoon streng is en dat hij aan de agenten van de stoommaatschappijen heel wat te doen geeft."

Dezelfde Veldbloem geeft ook nog informatie over het aantal emigranten: "Alle emigratierecords in de geschiedenis van 't land werden gebroken door het totaal van het dienstjaar 1907, tot 30 juni geeindigd. De inwijkelingen in Amerika geland gedurende het jaar was 1.285.439 tegen 1.180.735 geland in het dienstjaar 1906. Van het totaal aangekomen gedurende de laatste zes maanden waren 132.185 Russen".

Kluchtig volkslied over de Landverhuizers naar Amerika

Door Boerke Waardichters

Uitgever van 't Boerkensblad te Stekene

Stemme: Sa boeren en boerinnen Nèlleke en Piro

De dans zal gaan beginnen in den Valtino

1

Nu trekken velen ja

Al naar Amerika

Naar vreemde streken

Hier in ons Vlaanderland

Hoort men ten allen kant

Schier van niets anders spreken

Bijzonderlijk het boerenvolk

Nen draaikolk

Lijk een wolk

Zoo trekt men al te saam met heele troepen op

Tot zelfs de rijke boeren krijgen 't in de kop

Het werkvolk van den buiten, ja ligt ziek daarvan

En naar Amerika wil Jan en alleman (bis)

2

Het komt niet stil te staan

De die en die gaan gaan

Al met de Red Star Line

Wanneer den boot vertrekt

Die aller aandacht wekt

Dan is 't curieus om ziene

Bekijkt het eens, ziehier, ziedaar

Hij staat klaar

't Is zoo raar
't Krioelt van het volk dat weemlend op het schip
Daar roept en schreeuwt en lacht en zingt en danst en wipt
Voor 't volk dat naast het schip in de nabijheid staat
Ja 'is curieus om te zien wat daar al ommegaat (bis)

3

Hoort, nu begint 't muziek
Het speelt zoo licht komiek
Om vreugde te verwekken
Terwijl men roept en zingt
en naar omhoog springt
De boot zal gaan vertrekken
Hoort al op eens, een luid getoet
In 1908 naar Amerika.
Klinkt met spoed
Rond den vloed
Het schip is aan 't vertrekken, zachtjes van den kant
Dan is het een gezwaai met zakdoek, hoed in hand
Terwijl dat het muziek speelt op de Red Star Line
De geestdrift houdt niet op zoolang men 't schip kan zien (bis)

4

O goede vlaamsche liën
Die naar Amerika vliën
Wij wenschen u goe reize
Vaarwel op wijde zee
Het slaat u allen mee
Heil en voorspoed ten huize
En wordt er allen ja met spoed
Rijk en goed
Maar gij moet
Er zorgen, sparen, naarstig werken, vastgesteld
Zoo komen u de dollars in den zak gesneld
Keert dan met al uw geld naar 't lieve vaderland
En rijk zijn en gelukkig is toch zoo plezant.

© Uitgeverij Pandora Antwerpen

7.7 In 1908 naar Amerika

- Debaille Lucie (°Lichtervelde 27/09/1885), en haar zuster Debaille Ludovica (°Lichtervelde 29/07/1889), samen naar Molines Illinois vertrokken op 09/10/1908;
- Declercq Victor (°Lichtervelde 01/09/1884), broer van twee volgende, koeiwachter naar Amerika in 1908;
- Declercq Polydore (°Lichtervelde 03/09/1885), in 1908 naar Amerika, teruggekeerd eind 1921 en kort na zijn huwelijk op 13/06/1922 met Felicia Pieren opnieuw naar Amerika;
- Declercq Aloïs (°Lichtervelde 14/12/1894), naar Amerika;
- Demeulenaere Achiel (°Lichtervelde 31/01/1887), in Amerika;
- Demeulenaere Emiel (°Lichtervelde 30/11/1890 -broer van vorige), naar Amerika op 11/12/1908 en teruggekeerd 27/10/1920.

In de Veldbloem van 21/03/1908 verschijnt van de hand van een zekere C.H. een schrijven vanuit Montreal. Dezelfde C.H. tekent in de Veldbloem verder nog twee keer met zijn initialen onder dezelfde titel:

“Raadgevingen aan landverhuizers naar Canada”

Montreal 20 februari

Daar het tijdstip der landverhuizing naar Canada met rasse schreden nadert, acht ik het raadzaam in de Veldbloem eenige algemene beschouwingen over den toestand alhier te maken en terzelvertijd

eenige nuttige raadgevingen aan de Belgische landverhuizers te geven. Zoo dikwijls reeds heb ik hier lieden van alle nationaliteiten aangetroffen welke verwaarloosd hadden voldoende inlichtingen te nemen alvorens naar Canada te komen en voor wiens dees land eene eeuwigdurende bron van ontgoochelingen geworden is. Want velen voelen zich geroepen om hun fortuin in het uitgestrekt Amerika te zoeken, maar eens daar zijn er inderdaad weinig

uitverkorenen! Voor het vertrek ziet men alles rooskleurig in; misschien heeft men iemand ontmoet welke in de Nieuwe Wereld door het geluk bevoordeeld geweest is en welke daarna in de Oude Wereld de millionaire komt uithangen ofwel heeft men brochuren gelezen bijzonder opgesteld om als lokvogels voor de landverhuizers te dienen en waarin meestal de goede hoedanigheden verbloemd en de slechte totaal verborgen worden....

De brief gaat verder in een nog sterkere stijl en taal. Was het om de Lichterveldenaars af te schrikken, of was er in het dorp al door de terugkeer van sommigen enige angst om naar Amerika te trekken. In deze periode van 1904 tot 1910 was de emigratie het sterkst. We lezen verder bij C.H.:

....Ik zou u de namen van vele Belgische families kunnen opgeven welke elken dag het uur vervloeken waarin zij het noodlottig besluit genomen hadden van naar Canada uit te wijken...

Daarom is mijn eerste raad aan de Belgen welke naar Canada willen overkomen, licht u grondig in en wacht u wel van een overhaastig besluit te nemen. Bedenkt dat gij u meer dan 5.000 km van uw vaderland gaat verwijderen, dat gij in een land gaat komen waar het leven veel duurder dan ten uwent is waar er andere zeden heerschen en andere gebruiken in voege zijn waar de taal verschillend is; want het Engelsch krijgt stilaan de bovenhand en het Fransch dat in de provincie Quebec gesproken wordt is zoo verschillend van het onze dat men het schier als een vreemde taal beschouwen mag

....Herinnert u ook dat gij in Canada aan al de kleine genoegens zult moeten verzaken welke zelfs de minderen in België zich op goedkope wijze kunnen aanschaffen, en welke zoveels bijdragen om de lasten des levens te verzachten, en den geest des menschen op te beuren. Ik bedoel niet dat het leven hier geen de minste genoegens

oplevert, ver van daar, liefhebbers van wintersporten of van den visvangst kunnen er onder anderen ten volle hun hertje ophalen, maar ik beduid bijzonder dat men hier op den buiten geene muziek of tooneelmaatschappijen heeft, waar men van tijd tot tijd een gezellige avond kan doorbrengen, geene herbergen waar men onder het drinken van eene lekkere pint bier, eene partij kaart of domino met de vrienden kan spelen enz....ik heb meermalen opgemerkt dat het gemis dezer kleine genoegens zeer zwaar drukte op het gemoed der Belgische inwijkelingen, bijzonder gedurende hunne eerste maanden van verblijf in Canada...

Een tweeden raad aan de landverhuizers is van zeer voorzichtig te zijn in het teekenen van eene verbintenis. Gaat nooit eene verbintenis aan zonder ze vooraf grondig bestudeerd te hebben en zonder u verzekerd te hebben dat de lieden met wien gij de verbintenis aangaat Canadeesche regeeringsagenten of andere verantwoordelijke personen zijn om landverhuizers aan te werven. Daarom wees op uw hoede ziet alles goed na alvorens gehoor te geven aan de aanlokkende voorstellen.

CANADA

Provincie Saskatchewan, Distrikt der "Guill Lakes"

De schoonste TARWE gronden van West-Canada
gelegen in de nabijheid van scholen, kerken en ijzerenwegen.

Matige prijzen. — Gemak van betaling.

Gezond klimaat, overvloedige regen, goed water, lichte taksen en belastingen.

VALLEI VAN OKANAGAN (Britisch Colombië)

De Boomgaard van Canada

BRENGT DE SCHOONSTE VRUCHTEN DER WERELD OP
*Appelen, peren, perzikken, nectarine, pruimen, kriecken, aardbeijen,
alsook hop en tabak.*

IDEAAL KLIMAAT — AANTREKKELIJKE LIGGING

Voornaamste stad: **VERNON**, op eene spoorweglijn.

Uitvoer in 1907 meer dan 1150 ton fruit.

Voor alle inlichtingen en brochuren wende men zich tot de COMPAGNIE
IMMOBILIERE ET AGRICOLE DU CANADA (Land and Agricultural
Company of Canada) 11, Leopoldplaats, ANTWERPEN, of Mainstreet,
456, WINNIPEG.

Men vraagt goede Agenten.

Aankondiging uit de Veldbloem van 11/4/1908

De brief verwijst verder naar oneerlijke praktijken van agenten die door schone beloften mensen overhalen naar Canada te gaan "Canada dat eene goudmijn is".

7.8 In 1909 naar Amerika

- Dewaele Richard (°Lichtervelde 07/03/1871), brouwersgast, naar Amerika in augustus 1909. Zijn echtgenote Decuypere Octavie (°Gits 12/12/1871) vervoegt hem in februari 1911, zijn kinderen Adriana (16 jaar), Marcel (13 jaar) en Oscar (8 jaar) in januari 1913;
- Hindryckx Euphrasie (°Lichtervelde 12/05/1827), vertrekt op 13/09/1909 voor de tweede keer. Ze huwde in Chicago op 02/10/1905 met Louis Vanwallegghem;
- Fiems Richard (°Lichtervelde 02/08/1879), landwerker, en Leonie Bultinck (°Lichtervelde 23/01/1879) vertrekken in maart 1909;
- Maertens Juliana (°Lichtervelde 04/02/1883), kantwerkster, en haar broer:
- Maertens Victor (°Lichtervelde 29/03/1888), landwerker, vertrekken in maart 1909 naar Amerika;
- Witdoek Julia (°Lichtervelde 24/02/1888), vertrekt kort na haar huwelijk op 20/01/1909 naar Amerika;
- Descheemaeker Alois (°Lichtervelde 19/10/1881), landwerker, vertrekt op 05/09/1909 naar Detroit;
- Vanwallegghem Emilie (°Lichtervelde 06/10/1886) vertrekt op 13/09/1909 naar Amerika;

- Casier Theophiel (°Lichtervelde 26/04/1878), landwerker, zijn vrouw Maertens Juliana (°Lichtervelde 04/02/1883) en dochter Adriana (°Lichtervelde 16/01/1909) vertrekken in maart 1909 naar Amerika. Adriana is er op 11/08/1909 overleden;
- Maertens Jules (°Lichtervelde 10/12/1880), landwerker, en Casier Leonie (°Lichtervelde 17/04/1884), kantwerkster, vertrekken in maart 1909.

Uit de Veldbloem van 11/04/1908 (vervolg op voorgaande raadgevingen van C.H.).

“Raadgevingen aan landverhuizers naar Canada.”

Montreal 23 februari

En nu, welke klas van landeverhuizers heeft het meeste kans om in Canada te gelukken. Het antwoord op deze vraag is niet moeilijk het zijn onbetwistbaar de landbouwers welke hier het meest gezocht worden en welke ook de meeste kanse bezitten om fortuin te maken. Een Belgisch landbouwer vernuftig van geest en welke goed op de hoogte is niet alleen, van de landbouw maar ook van het gebruik der nieuwerwetsche landbouwmachienen vormt voor Canada een ideale inwijking.

Is hij alleen en zonder geld, dan zal hij zich gedurende 3 tot 4 jaar als knecht op eene hoeve moeten verhuren, en indien hij werk en spaarzaam is zal hij op dien tijd geld genoeg bijeen hebben om eene hoeve op te richten. Is het integendeel een landbouwer welke vrouw en opgegroeide kinderen heeft en welke over een klein kapitaal beschikt,

dan kan hij onmiddellijk voor eigen rekening beginnen te werken.

Zooals men weet kan iedereen van de regeering gronden bekoomen, geschikt voor den landbouw, aan eenen waren spotprijs en mits gemak van betaling op den hoop toe. Al hetgeen men van den kooper verlangt is dat hij een huis bouwt op den aangekochten grond, waar hij zelf of personen die van hem afhangen gedurende minstens 2 jaren moeten in verblijven, en dat hij in de eerste 4 jaren minstens 10 per honderd van zijnen eigendom in akkers herschaapt.

Het lot dat elke landbouwer toegekend wordt heeft eene grootte van 42 hectaren, waarvan er twee moeten dienen om wegen te maken heeft en waarvoor men niets te betalen heeft. De prijs is verschillend maar bedraagt van 2 tot 5 fr. per hectaar, en de kolonist welke de gestelde voorwaarden vervult, kan altijd zonder moeite andere loten verkrijgen.

(wordt vervolgd).

7.9 In 1910 naar Amerika

- Roose Emericus (°Lichtervelde 02/05/1885), naar Amerika 09/02/1910;
- Gryspeerdt Camiel (°Lichtervelde 19/08/1886), koeiherder, broer van de twee volgende, gehuwd in Amerika met Vanhevel Zoë;
- Gryspeerdt Henri (°Lichtervelde 01/01/1888), naar Amerika;
- Gryspeerdt Julia (°Lichtervelde 25/11/1889), en Joye Alidor, haar echtgenoot, (°Gits 19/11/1880) vertrekken in februari 1910 naar Amerika;
- Wancket Alidor (°Lichtervelde 25/10/1879), landwerker, naar Detroit op 15/01/1910, terug op 07/04/1921;
- Wancket Marie (°Lichtervelde 27/01/1889), kantwerkster, gehuwd op 30/08/1909, met Viaene Leonard (°Lichtervelde 25/02/1884), landwerker, samen naar Amerika in januari 1910;

- Beernaert Benoni (°Lichtervelde 29/04/1876), bakker-herbergier, vertrekt met zijn vrouw Romanie Vanwongerghem (°Mouvoux 11/06/1880), kleermaakster, en zijn dochter naar Detroit in februari 1910. Ze keren allen terug op 29/08/1920;
- Meersman Remi (°Gits 28/2/1875), houtzager, vertrekt met zijn vrouw Colpaert Irma (°Lichtervelde 20/11/1874) naaister naar Amerika op 10/05/1910. Hij komt terug in december 1913, zij overlijdt in Montreal op 12/12/1932;
- Verstraete Marie (°Lichtervelde 01/01/1883) huwt met Brouckaert Emerie (°Lichtervelde 14/05/1878), werkman, op 01/06/1910 en samen vertrekken ze in juni 1910 naar Amerika;
- Declerck Henri (°Ruddervoorde 25/10/1885), kleermaker, vertrekt op 18/12/1910;
- Popelier Leopold⁷ (°Lichtervelde 09/08/1885), werkman, vertrekt begin 1910 en keert terug in januari 1914. Hij is na 1914 naar Amerika teruggekeerd wat niet in het bevolkingsregister vermeld staat. Misschien vertrok hij vanuit een andere gemeente. Hij ontliet in elk geval de Eerste Wereldoorlog;
- Garsbeke Victor (°Torhout 20/11/1883), naar Amerika op 11/12/1910 met echtgenote Wancket Alida (°Lichtervelde 20/10/1876) en hun drie kinderen Germania, Adrienne en Achiel. Allen teruggekeerd in 1920.

Emigranten die tussen 1900 en 1910 naar Amerika vertrokken of terugkeerden staan vaak in de bevolkingsregisters ingeschreven met de summiere vermelding “naar” of “in” Amerika of “terug”. Op het einde van een tienjaarlijkse reeks vermelden we uiteraard ook deze personen. De fout ligt niet enkel bij de gemeentebesturen, maar vooral bij de emigranten die, hetzij uit vergetelheid, onachtzaamheid of haast, hetzij uit berekening (het niet vereffenen van schulden) verzuimen hun vertrek aan te geven. De overheid voerde dan ook een systeem in vanaf 1886 waardoor degenen van wie bleek dat zij vertrokken zonder hun vertrek te signaleren, toch uit de B.R. geschrapt werden.

Emigranten zonder juiste datum van vertrek tussen 1900 en 1910:

- Verlinde Henri (°Lichtervelde 06/11/1859), verblijft in Amerika;
- Boussauw Alida-Maria (°Lichtervelde 16/06/1886), kantwerkster, verblijft in Chicago als echtgenote van Truy Theodore;
- Goethals Edouard (°Lichtervelde 26/11/1871), landwerkman, met zijn vrouw Demey Marie-Barbara (°Gits 23/03/1870) en dochters Magdalena (°Lichtervelde 29/06/1900) en Irma (°Lichtervelde 17/06/1911) in Amerika. Irma is in 1928 terug in België;
- Verkeyn Hortense (°Lichtervelde 18/03/1881), vertrekt kort na haar huwelijk op 03/05/1911 met Vaneeno Charles van Ruddervoorde;
- Dickele Maria (°Lichtervelde 05/05/1897), naar Amerika;
- D'hulster Gustavus (°Lichtervelde 02/12/1877), landwerkman, in Amerika;
- Wostyn Ernest (°Zwevezele 18/03/1887), en zijn broers:
- Wostyn Adolf (°Zwevezele 18/11/1883) en
- Wostyn Jules (°Zwevezele 17/02/1885), beiden teruggekeerd in november 1912;

⁷ Zie hiernavolgend artikel over de familie Popelier.

- Vanrenterghem Jules (°Zwevezele 23/01/1864), in Amerika;
- Lavens Emelie (°Wingene 16/07/1889), overleden in Amerika;
- Degrendele Alois (°Lichtervelde 22/09/1859), werkmán ijzerweg, naar Amerika. Of zijn gezin bestaande uit vrouw Sidonie Faes en zes kinderen, Georges, Victorine, Augusta, Hector, Albertina en Gabriella meegaan, is niet uit te maken;
- Hoste Paul (°Gits 22/09/1885), landwerker, met zijn vader Henri (°Lichtervelde 23/01/1865) naar Amerika. Vader keert op 25/12/1913 terug;
- Delafontaine Hortense (°Lichtervelde 26/10/1887), naar Amerika gehuwd in Blissfield, Michigan op 13/05/1913 met Desloovere Camiel (°Lichtervelde 22/02/1884), beiden terug in maart 1921. Hun kinderen zijn in Amerika geboren: Maurice (°Ridgeway 16/06/1915), André (°Blissfield 05/05/1919) en Georgette (°Blissfield 19/01/1921);
- Delafontaine Victor, broer van Hortense, (°Lichtervelde 22/04/1884), naar Amerika in 1913;
- Viaene Leon (°Lichtervelde 08/04/1891), in Amerika;
- Beke Emilie (°Gits 24/05/1875), landbouwster, in Amerika;
- Depuydt Victor (°Lichtervelde 04/03/1888), in Amerika;
- Beernaert Julia (°Lichtervelde 30/10/1883), gehuwd met Wybo Camiel op 02/04/1913, in Amerika;
- DeVloo Emerie (°Gits 11/10/1882), landwerker, Verduyn Romanie (°Lichtervelde 27/07/1888) en dochter Rachel (°Lichtervelde 04/06/1911) komen terug naar Lichtervelde;
- Desmet Richard (°Lichtervelde 27/11/1878), landwerkmán, Amerika;
- Desmet Camiel (°Lichtervelde 06/02/1885), broer van vorige, werkmán, Amerika;
- Wybo Camiel (°Lichtervelde 09/02/1886), werkmán, in Amerika;
- Delameilleure Jules (°Lichtervelde 09/01/1871), landwerkmán in Amerika. Van zijn gezin met zes kinderen staat niets vermeld. Volgens het bevolkingsregister van 1930-47 vertrok hij in 1904 en is hij op 30/11/1932 teruggekeerd uit Chatham, Ontario (Canada);
- Masselis Emiel (°Lichtervelde 16/03/1895), woont in Amerika. Hij keert in de jaren twintig terug met zijn zoon Albert (°26/07/1920 Mac Keesport, Pensylvanië) en ze vertrekken op 09/10/1925 naar Bordeaux;
- Joye Marie (°Lichtervelde 30/05/1889), kantwerkster, naar Amerika;
- Joye Augusta (°Gits 29/08/1891- zus van vorige), naar Amerika;
- Coussée Emiel (°Lichtervelde 26/01/1884), houtzager, met zijn echtgenote Vandenberghé Julia (°Gits 23/07/1885) en dochter Zulma (°Lichtervelde 06/11/1905), naar Amerika.

Verschenen in de Veldbloem van 18/04/1908 (vervolg):

“Raadgevingen aan de landverhuizers naar Canada”

Neemt nu een Belgisch landbouwer welke zegt 10.000fr. bezit; en 4 of 5 groote zonen en dochters heeft. Zijn eerste werk zal zijn een geschikte grond uit te kiezen, waarbij zijne kennis van zaken hem wel te pas zal komen, en er dan een huis met schuur en stal op te bouwen.....Het eerste jaar zal hij geen profijt doen, misschien wel zal hij gedwongen worden diep te putten in het overschot van zijn kapitaal maar de volgende jaren zullen hem ruimschoots vergoeden. Het zaad dat men in de maagdelijke gronden van Canada werpt brengt honderdvoudig op, en zweetdruppelen welke de landbouwer heden op zijn land stort oogst hij morgen in den vorm van goudkorrels in....

Aldus geraakt de familie in 't bezit van eene groote uitgestrektheid land waar te midden zeer spoedig een bloeiend dorp zal verrijzen, want al de lieden, die in dienst van de familie zijn, moeten natuurlijk ter kerke gaan, moeten hunnen kinderen ter school kunnen zenden, moeten in winkels

van al het noodige kunnen voorzien. Dit is de oorsprong van meestal Canadeesche dorpen, en zeer dikwijls is eene familie van vreemde kolonisten de eenige eigenaar van....

Een andere klas van kolonisten welke hier goed hunnen weg kunnen vinden zijn moestuinbouwers. Het zal de lezers van de Veldbloem misschien onwaarschijnlijk voorkomen, maar in Canada waar alles zoo gemakkelijk groeit is er groot gebrek aan groentens. Dit gebrek doet zich bijzonder in de groote steden gevoelen. Men eet hier aardappels, bloemkolen, rapen, peeën, ajuinen, selder spruiten en roode koolen maar dat is ongeveer alles. Andere groentens zooals spinagie, chicorée, snijboonen, aspergen, surkel, savooien, jonge erwten, prinsessen enz...zijn ofwel onbekend ofwel schaarsch dat zij stukken van mensen kosten.

Bekwame moestuinbouwers welke een klein kapitaal in handen hebben, zouden ongetwijfelt goede zaken in Canada kunnen doen....

(C.H.)

8 Emigratie van 1911 tot 1914

8.1 In 1911 naar Amerika

- Denys Adhemar (°Lichtervelde 18/12/1886), in Amerika sedert 1911, verbleef in Billings, Montana en daarna in Los Angeles. Hij werd dodelijk gekwetst bij een treinaccident met de "Pacific Electric Company" op 13/08/1921 in Los Angeles (we komen hier verder nog op terug);
- Van Lancker Theophiel (°Dentergem), in 1911 naar Amerika, daar overleden;
- Vandecaveye Jules (°Lichtervelde 21/12/1887), in Amerika sedert 06/02/1911, Amerikaanse nationaliteit verworven;
- Vanhulle Honoré (°Lichtervelde 10/05/1872), landwerkman, gehuwd met Moyaert Elodie (°Lichtervelde 24/09/1876). In 1911 met zijn gezin naar Amerika;
- Verougstraete Maria (°Lichtervelde 28/08/1888), in december 1911 vertrokken;
- Debaere Achiel (°Lichtervelde 21/04/1882), landwerkman, op 13/04/1911 naar Amerika en terug op 19/01/1919;
- Van Belle Alidor (°Lichtervelde 06/06/1877), landwerker, naar Canada in 1911 en terug 24/11/1920;

- Vanbelle Alberic (°Lichtervelde 19/10/1879 - broer van vorige), vertrokken in 1912 en terug op 13/12/1920;
- Cool Aloïs (°Lichtervelde 08/06/1886), werkman, vertrokken op 01/03/1911, terug 22/12/1920;
- Cool Leon (°Lichtervelde 13/05/1895 - broer vorige), naar Amerika in 1912;
- Deygers Richard (°Torhout 13/03/1889), in april 1911 naar Canada, terug op 15/11/1920;
- Wostyn Ernest (°Zwevezele 18/03/1887), in Amerika sedert 1911, terug op 03/07/1927, opnieuw vertrokken 06/04/1928 en weer terug 16/08/1929.

In de Veldbloem verscheen op 01/08/1908 een schrijven van pastoor Notebaert, reeds vanaf 1879 in Amerika, als zielenherder van de immigranten in de stad Rochester, New-York. We geven de meest interessante gegevens weer:

“Vlaamsche landverhuizers in Amerika”:

Ingezien het valsch gedacht men in België heeft nopens den waren toestand der Belgen in de Vereenigde staten zal ik daarover eenige inlichtingen geeven die de zaaken merkelyk zullen ophelderen. Sommigen werken in fabrieken, anderen zijn ambachtslieden en anderen nog leggen zich toe op den landbouw.

De fabrieken hebben over het algemeen veel verloren en er zijn daarvan menigvuldige oorzaken. Ten eersten men heeft bijna overal te veel vooruit gemaakt. Ten tweeden dit jaar heeft de kiezing plaats voor den President en den onzekerheid van den uitslag maakt den koophandelaar ongerust omdat hij niet weet welke de veranderingen zullen gedaan worden aangaande rechten enz. Zij durven geene grote aannemingen doen... Ten derden de “Labor unions” (vakbonden) zijn zeer eischende geworden in hunne loon en in hunne werkuren...

Wat de ambachtslieden betreft deze die waarlijk op de hoogte zijn vinden meestal

werk en ontvangen goeden loon.

Ongelukkiglyk sommigen zijn verre ten achteren in hunne ambacht en de taal niet meester zijnde worden zij natuurlijk versteken en gaan naar België terug met alle slach van klachten tegen de Amerikaanders, die door den band zeer ervaren zijn in hun vak.

De verhuizelingen die met den landbouw den groensel- en den fruitkweek wel bekend zijn, bijzonderlyk in den nabijheid van grote steden, gelijk Rochester, gaan allen goed vooruit en zijn ten uitersten kontent. Zij moeten zo lange en zovele niet werken als in België, zijn beter betaald, beter gevoed en meer aanzien... Het wordt dikwijls gezegd dat deze die naar Amerika komen van de beste soorte niet zijn. In Rochester is het zoo niet, misschien ook omdat onze landgenoten hier het meest al op den akker werken...

Pastoor A.A. Notebaert

Rochester N.Y.

8.2 In 1912 naar Amerika

- Gevaert Camiel (°Ardoos 13/10/1886), landwerker op 02/05/1912 vertrokken, in Amerika getrouwd;
- Vanslambrouck Victor (°Gits 22/06/1888), gehuwd met Mussche Augusta (°Koolskamp 06/04/1890), vertrok met vrouw en zoon Xaveer (°Lichtervelde 18/07/1912) naar Amerika. Ze keerden terug in 1920;

- Vanwallegem René (°Lichtervelde 26/12/1873), kloefmaker, vertrok op 27/04/1912 en zijn vrouw Baert Marie (°Lichtervelde 08/10/1881) vertrokken in augustus 1913. Ook hun kinderen Bertha (°Lichtervelde 01/05/1904) en Leo (°Gits 24/02/1909) gingen mee. Ze keerden samen terug op 14/09/1920;
- Declercq Charles (°Lichtervelde 16/07/1891), is in Amerika sedert 1912;
- Dezutter Emiel (°Lapscheure 07/03/1884), en zijn vrouw Steen Bertha (°Hoogde 24/04/1880), naar Amerika in maart 1912. Ze keren terug op 11/11/1920;
- Desendere Albert (°Lichtervelde 18/11/1876), en zijn vrouw Delaere Emilie (°Torhout 25/12/1879), in Amerika sedert 15/11/1912. Ook hun kinderen Lieven (°Gits 27/09/1906) en Charles (°08/09/1904) gaan mee;
- Denoo Emiel (°Gits 03/07/1876), landwerker, op 29/03/1912 naar Detroit, terug op 12/04/1919;
- Devloo Victor (°Gits 04/01/1878), landwerker, en vrouw Popelier Flavie, kantwerkster naar Amerika op 25/07/1912. Hun zoon Emiel (°Courrières 14/01/1912) vervoegt hen op 12/04/1920;
- Vandecastelle Aloïs (°Rumbeke 27/07/1864), getrouwd met Devos Sylvie (°Ardoye 15/08/1862) in Amerika sedert 1912 en beide terug uit Detroit in 1920;
- Verougstraete Achiel (°Lichtervelde 29/02/1884), landwerker, sedert 1912 in Amerika;
- Delafontaine Arthur (°Lichtervelde 31/12/1886), olieslager, huwt in 1912 te Chicago met Verlinde Margareta (°Roeselare 27/04/1887) die daar reeds sedert 1907 verblijft, teruggekeerd op 08/07/1930.

In de Veldbloem verschijnt op 24/05/1913 een artikel ten gunste van uitwijking naar een streek ten noorden van Detroit:

“...aangekocht door pastoor Notebaert, drie Vlamingen, Alphonse Heirman, Jules

Vandamme en S. Vandecaveye en zes andere familien...”

“Eene Vlaamsche Kolonie in Amerika”

We geven enkel de passages weer die betrekking hebben tot het oprichten van een nederzetting "De St-Nicolaaskolonie". Voorafgaand verwijst het schrijven naar de inzet van de priesters voor de emigranten.

“E.H. Notebaert heeft nu voor zijn streke een ander gedacht opgevat dat met vele genoeg zal vernomen worden door allen die er goest in vinden naar Amerika te verhuizen. Naar Amerika verhuizen dat is geen zaak immers men gaat daar niet zoals men naar d'herberge gaat, Amerika is groot; in Amerika zijn er ook uitbuiters en in Amerika kan men gemakkelijk zijnen weg zijne eer en zijn geld verliezen.

Er is in de laatste tijd vele gesproken geweest van Canada; in de tentoonstellingen ziet men de schoone

vruchten die weeldrige landerijen, die uitgebreide hoeven, in prachtige dioramas uitgegeven. Schoon, voorwaar..en bijzonderlijk schoon aan tafereelen. Maar..er is eene groote maar. Daar is het binst 8 maanden van 't jaar zoo koud dat de aarde tot tien voeten in de grond vervriest; daar krijgt men land te bebouwen, maar aleer men er wat vruchten kan uittrekken, heeft men zich moeten afbeulen, vele geld verteren en wat kouden opdoen; alles moet bewerkt, bewrocht en gewonnen worden in vier maanden..en de Vlamingen zijn geene mekanieken. Daarom prijst E.H. Notebaert

die uitwijking naar het noorden en het westen van Canada niet aan, Vlamingen behoude hunnen aard en gawe en gezond in dezelfde luchtstreek.

Daarom heeft hij met anderen het gedacht opgevat eene heele streek aan te werven ten noorden van Detroit...In die streek is er plaats voor 38 familiën, dus 38 pachthoeven. De grond wordt afgestaan op 20 minuten van den ijzerweg aan 15,5 dollars per acre, op 40 minuten afstand aan 12,5 dollars en op 60 minuten aan 10 dollars. Er zijn zo 30.000 acres⁸ grond te verkoopen met groot gemak van betaaling zelf aan 1 dollar 's jaars per acre afkorting. Die streek ligt dicht bij Escabana, eene groote stad waar al de produkten verkocht worden aan goeden prijs in de statie bij de aankomst....

En nu om ernaar toe te reizen. Men neemt een kaartje van Antwerpen in 3e klas naar

Marquette, gekomen in New-York wordt men zonder dralen door de gouvernementsbedienden op den ijzerweg gezet die u naar de Marquette - Sint-Niklaaskolonie- geleidt en daar vindt gij al wat ge nodig hebt. De prijs van Antwerpen naar Marquette in 3e klas wordt geschat op 48 dollars⁹.

Ja, maar zegden wij aan M. Notebaert, hoevele moet men wel hebben om daar te komen en zich in goede voorwaarden te vestigen?. Met vijfduizend fr. zegde hij ons is men duizend man sterk en met eene goede ziel, sterke handen, neerstigheid en vooruitzicht, zooals onze Vlamingen bezitten, gaat men vooruit...Daar willen wij eene kolonie hebben die eere doet aan den Priesterbond van Amerika, eere doet aan België en aan ons dierbaar Vlaanderenland. En waar kan men inlichtingen bekomen: in St-Rafaëlgenootschap, Romestraat Brugge, die op de hoogte is en ons zal inlichten."

Bij het gesprek met E.H. Notebaert steekt ook nog een aanbevelingsbrief van de drie Vlamingen die in hun brief over de St-Niklaaskolonie schrijven:

"...de landstreek is hier opperbest, het klimaat is goed en gezond. Het land is ook bijzonder goed en vruchtbaar voor alles te kunnen teelen wat een goed landbouwer verlangt... in een woord alles wat gij maar wilt planten of zaaïen groeit hier..."

Van New-York naar Marquette is ongeveer 1500 km. Marquette ligt op 50 km van de Canadese grens. Bij de Lichterveldse emigranten staan geen specifieke verwijzingen van emigratie naar deze streek. Ons inziens gaat het hier om een zuiver zakelijke investering van enkele Vlaamse Amerikanen. Het klimaat in Escabana kan niet zoveel van dit van Canada verschillen; Canada ligt in de nabijheid.

8.3 In 1913 naar Amerika

- Vandaele Alidor (°Lichtervelde 10/05/1877), naar Amerika in december 1913 en terug 29/09/1920;
- Vanbeselaere Hector (°Lichtervelde 24/08/1886), wever, naar Amerika op 29/03/1913 en terug op 23/01/1923;
- Verkeyn Victor (°Torhout 04/11/1880), landwerkmán, vanuit Torhout vertrokken in 1913 en terug in februari 1922. Vertrok opnieuw 14/05/1924 en keerde terug 24/07/1925;

⁸ 1 acre = 40,5 are.

⁹ Een dollar was toen 5 fr. waard.

- Haelewijn René (°Gits 15/04/1885), landwerker, vertrokken 28/03/1913 en terug 18/01/1921. Zijn vrouw Moyaert Hermina (°Lichtervelde 25/04/1890), vertrok op 20/02/1914 en keerde met haar man terug;
- Devrieze Edmond (°Ruddervoorde 20/12/1875), landwerkmán, vertrokken naar Amerika 04/03/1913;
- Roelens Victor (°Zwevezele 03/05/1870), landbouwer, in Amerika sedert april 1913, terug in mei 1922;
- De Blaere Camiel (°Lichtervelde 13/03/1887), landwerker, en zijn vrouw Baert Elodie (°Lichtervelde 07/05/1883), kantwerkster, vertrekken op 29/03/1913 naar Amerika en keren terug 14/09/1920. Hun twee kinderen Bertha en Marie-Louise werden in Detroit geboren;
- Maes Victor (°Lichtervelde 19/08/1883), landwerker, in 1913 naar Amerika;
- Vanlerberghe Julien (°Torhout 07/12/1874), landwerker, vertrokken naar Saskatchewan in Canada;
- Garsbeke René (°Torhout 25/05/1886), vertrokken op 12/04/1913 en teruggekeerd in mei 1919;
- Verduyn Oscar (°Gits 16/10/1885), koeiwachter, getrouwd in Monroe Amerika met Vandevelde Amelie (°Koekelare 21/03/1896). Teruggekeerd uit Monroe op 01/07/1930 met hun dochter Maria (°Monroe 25/06/1928);
- Verduyn Camiel (°Gits 23/03/1884), dienstknecht, in Amerika;
- Verduyn Alfons (°Gits 01/01/1883), landwerker en broer van de vorige, naar Amerika in 1913. Hij keert terug op 14/01/1920, huwt met Defevere Julia op 09/02/1921 en vertrekt nog eens naar Amerika in 1921;
- Wielandt Jules (°Pittem 24/08/1869), landwerker, vertrekt samen met zijn vrouw Raes Emilie (°Torhout 06/02/1873) en zoon Jan °Lichtervelde 22/12/1899 op 12/05/1913 naar Amerika;
- Coudron Henri (°Lichtervelde 02/12/1871), landwerker, en zijn vrouw Desloovere (°Lichtervelde 31/10/1881) vertrekken op 22/08/1913 naar Amerika. Henri overlijdt er op 09/01/1925;
- Casier Alfons (°Lichtervelde 16/06/1874), barbier, keert terug op 27/02/1913 uit Waters, Michigan. Hij huwt met Theetaert Marie, (°Gits 28/06/1893), kantwerkster, en vertrekt opnieuw in december 1913;
- Blomme Oscar (°Staden 25/08/1896), vertrokken naar Amerika op 04/07/1913 en terug op 10/09/1923;
- Cool Alidor (°Lichtervelde 11/11/1890), steenovenwerker, en echtgenote De Graeve Maria (°Lichtervelde 18/09/1891), kantwerkster, vertrokken naar Amerika 05/04/1913 en terug 22/12/1920;
- Demeulenaere Irma (°Torhout 5/9/1886), in Amerika sedert 1913 en terug in 1921;

St Mary's Parish Rectory

127 North Monroe Street
Monroe, Michigan

Akte van 't overlijden van
Mr. Gloysius Van Beselaere, geboren
van de Kerkboeken of St. Mary's
Parish, Monroe, Michigan U.S.A. overleden
Die 15^e Juli Sepultus est in ecclesia
Stae Mariae, Monroe, Michigan U.S.A. in
corpus Gloysii Van Beselaere,
Mariti Zulma Berckmans; etatis
48 Annorum; obiit Juli die 12^a
1922. Rev. H. De Gryspe
van den boek der overleden gebooren
Febr 20ste 1939 door
Rev. H. De Gryspe, Pastor

Overlijdensakte van Aloïs Van Beselaere uit de kerkboeken St Mary's.

- Van Beselaere Aloïs (°Lichtervelde 28/03/1873), gehuwd met Berghman Zulma (°Kortemark 08/09/1883), vertrokken in 1913 naar Detroit. Beide in Monroe overleden, Aloïs in 1922, Zulma in 1919. Hun dochter Helena (°Monroe 25/02/1917) keerde terug met haar tante Elza Berghman;
- Gryspeerd Henri (°Lichtervelde 01/01/1888), is sedert 1913 in Amerika;
- Tommelein Karel (°Lichtervelde 01/07/1881), landwerker, in Amerika sedert 1913;
- Maenhout Camiel (°Ardoye 19/04/1873), vertrokken in 1913, terug in 1922 en opnieuw naar Amerika op 07/04/1923;
- Vergote Irma (°Lichtervelde 23/10/1893) vertrok naar Superior, Wisconsin in 1913 en huwde op 30/06/1914 met Emiel Popelier. Zij verhuisden naar Grand Rapids,

Minnesota en woonden vanaf 1916 in Toledo, Ohio. Zij overleed er in 1959. Nu nog (1995) wonen drie dochters van haar in Toledo: Alma, Alice en Dorothy.

In de Veldbloem verschijnt op 16/05/1914 een bijdrage over:

“De Vlamingen in Amerika”

“Volgens de “Gazette van Moline” kwam gedurende 1913 het volgende aantal personen uit Vlaanderen naar Amerika toe: van Thourout 143 personen, 12 ervan zijn reeds teruggekeerd, Zedelghem 12, Ruddervoorde 54, 5 ervan zijn terug, Aertrycke 20, Lichtervelde 70 huisgezinnen¹⁰, Couckelaere 17, Oost-Roosebeke 6, Zarren 45, Ingelmunster 45, Meulebeke 135, Wyngene 100, Ruysselede 80, Doomkerke 10 huisgezinnen met kinderen, een jong huisgezin en 24 jongelingen; Belcele, Sinaai 21, St-Nikolaas 60, Verrebroeck 21, Kioldrecht 9; Doel 8 en Maldeghem 200.

Men denkt dat het aantal personen dat België zal verlaten, gedurende 1914, veel minder zal zijn daar de tijd slecht is om naar Amerika over te steken. Velen zijn zonder werk en voor de nieuwe aankomelingen is moeilijk werk te vinden.

Het Belgisch Bureel te New-York

Te New-York is een “Belgian Bureel” ingericht dat voor doel heeft de Belgische landverhuizers onder alle opzichten ter hulp te komen. Het staat onder het bestuur

van den Eerwaarden Heer P. J. Stilleman, neef van Zijne Hoogweerdigheid den Bisschop van Gent en zijn lokaal is gelegen, 8 en 10, Bridgestaat, in den nabijheid van den stoomoverzet van Ellis Island en van verschillende zeevaartmaatschappijen. Het houdt zich bezig met de Belgen welke door New-York trekken of naar Europa terugkeren. Het belast zich nog met de uitdeeling van den onderstand aan de behoeftige landgenooten; helpt ze in de hospitalen in geval van ziekte enz.

Van 15 september 1913 tot 1 januari 1914 heeft het bureel 250 dollars onderstand uitgedeeld, 1333 personen geholpen, 146 landverhuizers werden bijgestaan bij hunne aankomst, 17 ongelukkigen werden naar België teruggestuurd

Volgens de officiële telling van 1910 bedroeg het getal Belgen in de Verenigde Staten 98.942 personen; dat cijfer is voorzeker de wezenlijkheid niet want er is in de Verenigde Staten eene belangrijke vlottende bevolking welke men moeilijk kan inschrijven. Men denkt dat minstens 120.000 Belgen zich in de Verenigde Staten bevinden.”

8.4 In 1914 naar Amerika

- Debaeke Servatius (°Lichtervelde 16/06/1891), metseldiener, vertrokken op 03/03/1914, in Amerika overleden;
- Decoster Margaretha (°Lichtervelde 10/08/1890), naar Amerika vertrokken. Was gehuwd met Lagrou Camiel, niet als emigrant vermeld;
- Deblaere Emma (°Lichtervelde 12/06/1885) en haar echtgenoot Denolf Gustaaf (°Koolskamp 18/03/1887) vertrekken in 1914 naar Amerika;
- Debaille Henri (°Gits 06/10/1881), naar Amerika op 09/04/1914, teruggekeerd 18/01/1921, overleden in Brugge 07/10/1928.

Tussen 1914 en 1920 vonden we geen ingeschreven uitwijkelingen voor Amerika. De Eerste Wereldoorlog vormt een voorlopige stop in de emigratie, ofschoon hij haar niet

¹⁰ Wij telden in de bevolkingsregisters 32 vertrekkenden, 14 keerden terug.

definitief breekt. Na de oorlog herneemt zij om pas ten gevolge van maatregelen, die de crisis van 1930 moesten indijken, een einde te nemen.

Foto van het huwelijk op 11/09/1948 van Dorothy Popelier met Glenn Elliott, dochter van Emiel Popelier en Irma Vergote; een typisch Amerikaans huwelijk met tal van bruidsmeisjes en -jonkers.

Na de Eerste Wereldoorlog is ook de sociale wetgeving, die eindelijk op dreef komt, niet meer los te maken van de actie en het gewicht van de arbeidsorganisaties, wat emigratie niet in de hand werkt.

Vanaf 1920 komt de emigratie in Lichtervelde weer snel op gang. Maar na 1921 bereikt ze niet meer het peil van voor de Eerste Wereldoorlog.

oooooooo

Verscheen in de Veldbloem 15/05/1914:

"Sterven al lachen - In Amerika zijn er inrichtingen die bij overlijden alles aflopen, zoodat de familie, mits zooveel te betalen, met niets moet bekommerd wezen. Zulke inrichting liet de volgende annonce in de dagbladen plaatsen:

- Hoe is het toch godsmogelijk van nog langer te leven, als ge tegenwoordig aan alzoo een goedkoop prijske kunt begraven worden."

oooooooo

9 Emigratie van 1920 tot 1930

9.1 In 1920 naar Amerika

Bij de emigranten van 1920 zijn ook deze opgenomen die in de bevolkingsregisters uit de periode 1910-1920 enkel met "Amerika" vermeld staan of met de geijkte zinsnede: "niet bevonden in de volkstelling van 1920".

- Bultinck Alfons (°Gits 16/07/1887), landwerker, naar Amerika;
- Puype Julia (°Lichtervelde 26/07/1889), naar Amerika in februari 1920;
- Vereecke Henri (°Kortemark 11/06/1886), landbouwer, naar Amerika in september 1920;
- Vandecaveye Clement (°Lichtervelde 18/06/1892) en Vandecaveye Bertha, zijn zuster (°Lichtervelde 31/10/1902), samen naar Amerika 28/04/1920 en terug 20/12/1922;
- Vanwalleghem Julia (°Lichtervelde 07/05/1897), terug uit Detroit op 9/02/1927;
- Maertens Richard (°Lichtervelde 28/10/1879), landwerkman, in Amerika;
- Jodts Maurice (°Zwevezele 25/08/1895), naar Amerika begin 1920;
- Lapiere Elsie (°Detroit), terug uit Amerika in 1920;
- Popelier Louis (°Aartrijke 09/03/1846), landwerker, en zijn echtgenote Missine Claire (°Lichtervelde 06/09/1852), kantwerkster, vertrekken met hun 5 kinderen, allen in Lichtervelde geboren, Emiel (°06/06/1886) landwerker, Marie (°21/07/1888) kantwerkster, Irma (°21/07/1891), Alida (°16/02/1894) en Germaine (°27/09/1896), op 12/04/1920 naar Amerika;
- Thorrez Henri (°Westrozebeke 21/08/1890), peerdegeleider, vertrekt naar Amerika op 19/05/1920 met zijn vrouw Clarisse Augusta (°Lichtervelde 07/06/1894), kantwerkster;
- Boussauw Emiel (°Lichtervelde 19/10/1883), landwerker, en zijn vrouw Vanwalleghem Sylvia (°Lichtervelde 13/09/1885), kantwerkster, zijn met hun twee kinderen in Amerika: Andre (°Lichtervelde 15/06/1911) en Marie (°Lichtervelde 03/06/1912);
- Desmet Camiel (°Lichtervelde 05/09/1883), landwerker, en zijn echtgenote Deseyne Irma (°Lichtervelde 10/10/1885) in februari 1920 naar Amerika vertrokken;
- Denoyette Andrea (°Tielt 03/07/1900), naar Amerika in 1920;
- Brouckaert Julia (°Zwevezele 02/12/1894), vertrokken naar haar man, Deseyne Camiel, in Amerika;
- Demeulenaere Emiel (°Lichtervelde 30/11/1890) en zijn vrouw Vandecasteele Irma (°Roeselare 27/05/1897), naar Detroit in 1920, terug in 1920, weer vertrokken in 1921 en terug in 1924;
- Deblaere Achiel (°Lichtervelde 14/08/1890), landwerker, in Amerika en daar getrouwd;
- Delanoy Richard (°Aartrijke 09/05/1879), landwerker, sedert 1920 in Amerika;

- Vergote Zulma (°Lichtervelde 22/08/1886), kantwerkster, getrouwd met Verstraete Oscar op 31/7/1918. Zij vertrok alleen naar Amerika in 1920 en huwde er in 1927 met John Leiner. Van haar huwelijk in België vertelde ze niet aan Amerikaanse familieleden. Ze overleed op 25/02/1979. In het plaatselijk dagblad van Toledo, Ohio in de Verenigde Staten vonden we volgend bericht:

Mrs Julia B. Leiner, 92, formerly the block of Leybourne avenue, died sunday in the Cherry Hill Nursing home, where she lived the last three years. She was the widow of

John H. Leiner, and was cook at the former Toledo Women's club and prior to that at St Vincent Hospital, retiring in 1953.

- Vanzieleghe Jules (°Lichtervelde 26/02/1884), vrijwilliger in het 1ste Linierregiment in Ath werd uit het leger gezet. Hij vertrok met zijn vrouw naar Bay City, Michigan.

9.1.1 Brieven uit Amerika

Van **Adhemar Denys** (°Lichtervelde 18/12/1886), geëmigreerd in 1911, vonden we een brief, geschreven naar zijn familie in Lichtervelde, Victor Vanzieleghe - Leonie Denys. De brief geeft de algemene stijl weer van veel geschreven brieven die we onder de ogen kregen. We geven de brief letterlijk weer:

Billings Mont. den 1 januari 1919

Beminde zuster, broeder en kinders

Wel nu zuster achter zulke eenen langen oorlog hoe is het nu nog in belgen. volgens men hier hoorde hebben de duitschers alles nog al uit geplunderd, wij hebben hier maar letter geweten dat het oorlog was, ik heb van deze week twee brieven gelezen van Wiengene, en die zijden dat er bijna geen peerden of koeien niet meer en waren, en dat alles zoo dier was, hebben zij de duiven ook al mede gedaan, en zij zijden ook dat de molens niet meer mochten werken¹¹, als dat alzo geweest heb onze broeders zouden er dan wel maar slecht vooren gezeeden hebben. Leonie hoe stelt gij het nog, en heel onze vamilie, Ik heb ook wad van die ziekte gehad, maar ik ben er nu weer goed deur; Ik ben nu in Montana gelijk ge ziet ik geloof dat da hier voor mij de gezondste streke is, ik heb twee jaar en helf in Detroit geweest en dan weer naar hier gekomen, ik heb Gusta Joye en bij al die ouwde Lichterveldenaars geweest.

Daarmede Beminde Zuster, Broeder, kinders gaan ik sluiten maar ik verlanke zeer eens van u allen te hooren. De koplementen aan Maria.

adress A. Denys Billings Mont.

Box 779

Ik heb hier ook soldaat geweest maar over het water niet moeten komen.

Adhemar Denys verongelukt in Los Angeles op 13/08/1921, doodgereden bij een treinongeval. Jules Vanzieleghe, schoonbroer van zijn zuster Leonie Denys verbleef ook in de Verenigde Staten en stelde alles in het werk om zoveel mogelijk schadevergoeding te bekomen voor zijn dood. Een drukke correspondentie tussen de Belgische familie, Jules Vanzieleghe, Ministère des Affaires Etrangères en Law Office

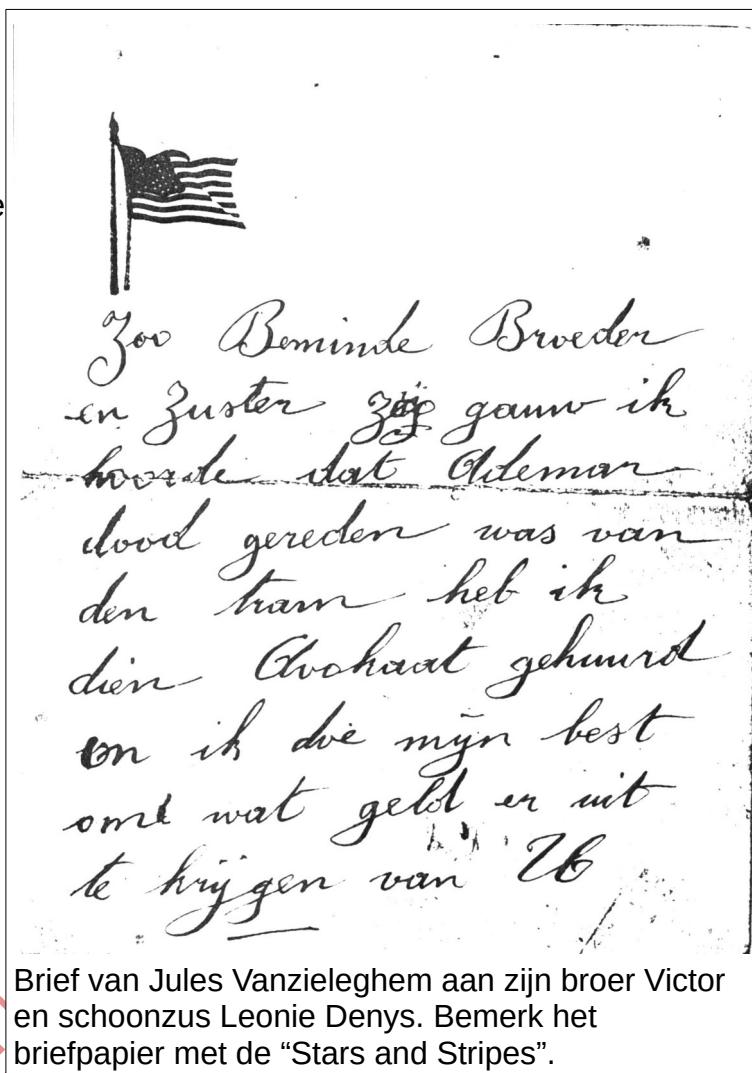
¹¹ Adhemar is de broer van molenaar Victor Denys in de Statiestraat, later voeders Denys.

Edwin S. Earhart in Los Angeles bracht niets op.

Jules spoorde de familie nochtans aan Adhemar Denys aan te duiden als de broodwinner voor de familie in België:

“...gij moet slim zijn en zeggen dat gij Adhemar noodig had om uw huisgezin op te brengen en dat gij hem opgebracht hebt als zijn moeder gestorven was en ook dat Adhemar u altijd hielp in België ...”

De zaak bracht niets op omdat niet kon bewezen worden dat Adhemar Denys bijdroeg in het onderhoud van zijn zuster Leonie in België.

9.2 In 1921 naar Amerika

- De Meulenaere Emiel (°Lichtervelde 30/11/1890), naar Amerika 20/05/1921 en terug 01/08/1924;
- Rosselle Maria-Margareta (°Lichtervelde 30/03/1891), naar Amerika op 25/04/1921 na haar huwelijk met Declercq Cyriel op 13/04/1921, teruggekeerd;
- Vandewalle Odiel (°Koekelare 04/05/1892), en zijn vrouw Vanwalleghem Octavie (°Torhout 12/12/1885), naar Amerika eind februari en teruggekeerd in oktober 1922;
- Vanmaele Zoë (°Zwevezele 11/08/1885), naar Amerika in maart 1921, na haar huwelijk met Supeene Leon van Moorslede;
- Muyllé Octavie (°Lichtervelde 26/01/1852) vertrekt in mei 1921 met haar voltallig gezin naar Amerika. Haar man, D'hulster Henri, overleed in 1919. De kinderen, allen in Lichtervelde geboren, zijn Bertha (°28/04/1883), Emma (°29/08/1888), Margareta (°26/10/1890), Hector (°28/05/1895) en Adriana (°25/10/1897, vermeld in de B.R. van 1910-1920). In de B.R. van 1920-1930 staat vermeld dat enkel Muyllé Octavie en haar dochter Adrienne vertrokken zijn met de man van laatstgenoemde, Camiel Vienne van Machelen, gehuwd op 30/03/1921;
- Vereecke Alix (°Lichtervelde 06/12/1893) huwt op 16/03/1921 met Beernaert Désiré en samen vertrekken zij eind maart naar Amerika;
- Verhelst Victor (°Hooglede 27/12/1891), landbouwer, en zijn vrouw Vereecke Irma (°Lichtervelde 16/05/1895) vertrekken op 16/02/1921;

- Haelewyn René (°Gits 15/04/1885), landwerker, naar Amerika, teruggekeerd op 18/01/1921.

Frans Jacobs van Gent, tijdgenoot van Tamboer, had in zijn liedbladeren een kluchtig lied van Amerika:

Mijn nonkel Sander van Amerika

zangwijze Viva Boma

Wel vrienden lief dat zijn dingen

't is den broeder van mijn mama

van mijn die wil ik hier zingen

hij komt juist uit Amerika

alzo ne vent wel sakkerdomme

twee meters lang ne meter dik

die van zoo verre is gekomen

al zijn manieren zijn van kwik

Refrein:

zie de wereld dat is een rare beeste

zie de wereld dat is toch iets gekakt

als ge denkt dat den broer van mijn mama

ging gaan boeren naar de Kanada

dat zijn toeren het is mijn nonkel Sander

dat zijn toeren alzo ne rijken man

iedereen die roept hem altijd na

mijn nonkel van Amerika

Ik zoe 't aan iedereen uitbellen

mijn nonkel Sander heeft veel gezien

hij kan zo schone vertellen

van ginder in de vreemde zie

zij hebben 't geld daar maar te scheppen

en hoe met 't eten ginder gaat

kiekens en varkens en konijn en sneppen

loopen gebraden langs de straat

Nu van zijn geld eens gesproken

hij is zoo rijk of 't water diep

en hij doet er ons maar altijd koken

*maar van betalen spreekt hij niet
leest vroeg mijn moeder om wat senten
en hij die sprak wel zuster ja
zie al mijn geld en al mijn renten
die zitten in Amerika*

9.3 In 1922 naar Amerika

- Demuynck Maria (°Lichtervelde 01/02/1890), naar Amerika door haar huwelijk met Declercq Polydoor op 15/03/1922;
- Lippenoo Alidoor (°Gits 21/11/1887) en echtgenote Mommerency Bertha (°Lichtervelde 27/06/1888) keren terug uit Amerika in september 1922;
- Van Beselare Hector (°Lichtervelde 24/08/1886), teruggekeerd uit Canada eind 1922.

9.4 In 1923 naar Amerika

- Meerschaert Camiel (°Ardoye 09/04/1873), landwerker, terug eind 1922 en opnieuw naar Amerika in april 1923 en terug in juni 1925;
- Dekeyzer René (°Poesele 23/07/1884), Berghman Elisa (°Kortemark 20/12/1883), Rogier Maria (°Ingelmunster 06/12/1910) en Dekeyser Marie (°Detroit 17/02/1918) vertrekken op 02/05/1923 naar Amerika;
- Vande Keere Cyriel (°Aalter 04/12/1894), landwerkmans, naar Amerika in juni 1923, terug op 28/07/1925 opnieuw naar Amerika op 01/12/1927. Zijn vrouw D'heedene Hortense (°Lichtervelde 28/04/1895) keert terug op 14/02/1932 met haar kinderen: William (°Grosse Point Farm in 1924), Jozef (°Lichtervelde 15/01/1927), Rachel (°Detroit 14/10/1928) en Julien (°Detroit 02/12/1930).

9.5 In 1925 naar Amerika

- Vanderper Germaine (°Lichtervelde 23/10/1902), gehuwd met Packet Cyriel in 1925, naar Benson Canada op 11/03/1925;
- Haek Camiel (°Zwevezele 07/03/1901), werkmans in Amerika op 24/01/1925, teruggekeerd 17/11/1929.

9.6 In 1926 naar Amerika

- Werbrouck Adrienne (°Lichtervelde 20/01/1896), naar Canada in 1926 en er met Verlinde Emiel gehuwd, teruggekeerd in 1931;
- Vanantwerpen André (°Lichtervelde 24/10/1904), naar Amerika in maart 1926 en teruggekeerd mei 1930;
- Decoster Gabrielle (°Lichtervelde 08/08/1906), naar Amerika sedert 1926;
- Bogaert Albert (°Lichtervelde 02/12/1901), timmermansgast, samen met zijn echtgenote Lips Flavie (°Lichtervelde 15/12/1901) en zoon Remi (°Lichtervelde 30/09/1924), naar Canada in 1926;

- Lips Sylveer (°Lichtervelde 07/11/1892), landwerker, gehuwd met Goddyn Zoë (°Lichtervelde 12/01/1890) en dochter Ivonne (°Lichtervelde 21/08/1922), samen naar Canada in 1926, teruggekeerd uit St-Joachim, Ontario op 11/03/1932;
- Viaene Victor (°Lichtervelde 17/06/1896), gehuwd met Maertens Augusta (°Lichtervelde 17/06/1896) en dochter Suzanne (°Lichtervelde 20/07/1924), naar Canada vertrokken in augustus 1926 en teruggekeerd 26/11/1930.

9.7 In 1927 naar Amerika

- Desmet Richard (°Lichtervelde 20/08/1893), aardewerker, en echtgenote Floré Julia (°Lichtervelde 13/09/1899), kantwerkster, naar Canada op 15/09/1927. Richard overleed in Detroit in 1971 en Julia in 1978;
- Raes Cyriel (°Lichtervelde 29/10/1901 - †05/01/1973), landbouwer in Deloraine, Manitoba, Canada. Hij huwde met Bertha Nollet in Canada.

9.7.1 Cyrille Raes History

Van de familie van **Cyriel Raes** kregen we onlangs (maart 1995) een Engels schrijven getiteld "Cyrille Raes History". We nemen ze in het Engels over, de nieuwe taal van zoveel emigranten.

"Cyrille Raes was born in Lichtervelde Belgium on Oct.29 1901 was the son of Desire and Leonie Raes¹², youngest of family of six.

Because of little oppurtunity to get work as to farm, he decided to come to Canada in 1927. He came by boat to work as labour for Oscar Teetaert. A year later he wrote to Bertha Nollet, which he left in Belgium to come to Canada, and were married on April 17, 1928. They both worked as hired couple for Oscar Teetaert, also started to learn English language. In fall they rented a half section in Brandon municipality near Medora, a small town. They continued to live there until fall 1934.

Because of hard times, drought, no feed for the stock, grass hoppers, they moved to Foxwaren Manitoba, taking their livestocks, horses, household and personal belongings. This was about 240 km taking about three days, done all by horses. If they would have had money they would have come back to Belgium.

In fall of september of 1931 things had improved in this area, rains came, and they returned to Medora area. They purchased their first car. In the fall of 1944, Cyrille had purchased a section of land three miles west of Deloraine, from Bill Barker. Also purchased his first tractor to work with. Later in 1947 another quarter section, total 88 acres. They farmed their until fall 1959, when Maurice, their son, got married and took over. Cyrille always complained about the very cold winters in Canada always refering to those in Belgium which were much softer.

¹² In Amerika verliezen gehuwde vrouwen hun meisjesnaam.

Cyrille and Bertha really enjoyed farming in Canada. They got two children, Leona born in 1932 and Maurice born in 1937. Cyrille may have retired in Belgium but didn't, due to Bertha's long illness."

Bij de eerste generatie van immigranten was het verlangen om naar België terug te keren vaak blijvend aanwezig. Velen zijn tenslotte ook teruggekeerd.

9.7.2 Deloraine (Canada)

Deloraine, een dorp in de provincie Manitoba, Canada, ligt op een twintigtal kilometers van de grens met de Verenigde Staten (North-Dakota). Bij haar 100-jarig bestaan in 1980 publiceerde de gemeenschap aldaar een boek met de geschiedenis van het dorp en deze van elk van de families, getiteld "Deloraine scans a century".

In 1980 telde het dorp 1127 inwoners. We tellen er in totaal 59 Belgische families waarvan slechts 6 niet van West-Vlaanderen afkomstig zijn. Alidor Andries van Hoogdele arriveerde al in 1892 in Canada; de laatsten waren Maurice Capelle van Hoogdele en Germain Raes van Snaaskerke in 1929.

Tussendoor arriveerden de andere met namen zo West-Vlaams als maar kan, waarvan we er enkele vermelden met jaar van aankomst: Henri Beuselinck van Torhout in 1925, Richard Claeys van Zedelgem in 1908, Camiel Deceuninck van Ruddervoorde in 1922, Charles Desender van Aatrijke in 1913, Arthur Huys van Dudzele in 1905, Jan Schoonbaert van Brugge in 1905, Remi Teetaert van Veldegem in 1920, Vandenberghe Achiël van Zwevezele in 1911, Oscar Vandoorne van Oost-Nieuwkerke in 1922, Cyriel Verslype van Staden in 1909 enz.

Hun families in de tweede, derde en ook al vierde generatie maken deel uit van de Canadese natie waar zij heel fier op zijn. Bij sommigen heeft men nog weet van zijn "roots" maar ze zijn allen zo echt Amerikaans geworden.

De vestiging van zovele Vlamingen in Deloraine kan als een *success story* aanzien worden. Ze hebben er vele hectaren landbouwgrond in eigendom waar vooral gerst wordt geteeld. Een sectie grond omvat een mijl op een mijl grond, omzeggens 256 hectaren. De Belgen zijn er goed gekend en de tweede generatie spreekt nog "Belgs".

9.8 In 1928 naar Amerika

- Devloo Gerard¹³ (°Lichtervelde 14/09/1903), naar Canada in 1928, verschillende keren teruggekeerd naar België, maar overleden in Calgary 24/01/1976;
- Delaere Jerome (°Lichtervelde 10/07/1903), in Amerika sedert 1928;
- Vandekerckhove Jerome (°Lichtervelde 15/11/1900), landwerker, naar Canada St-Martin Comté Laval sedert 02/05/1928;
- Eggermont Alfons (°Ardoye 06/11/1898), timmermansgast, in Amerika getrouwd met Vanhoutteghem Marie in 1928.

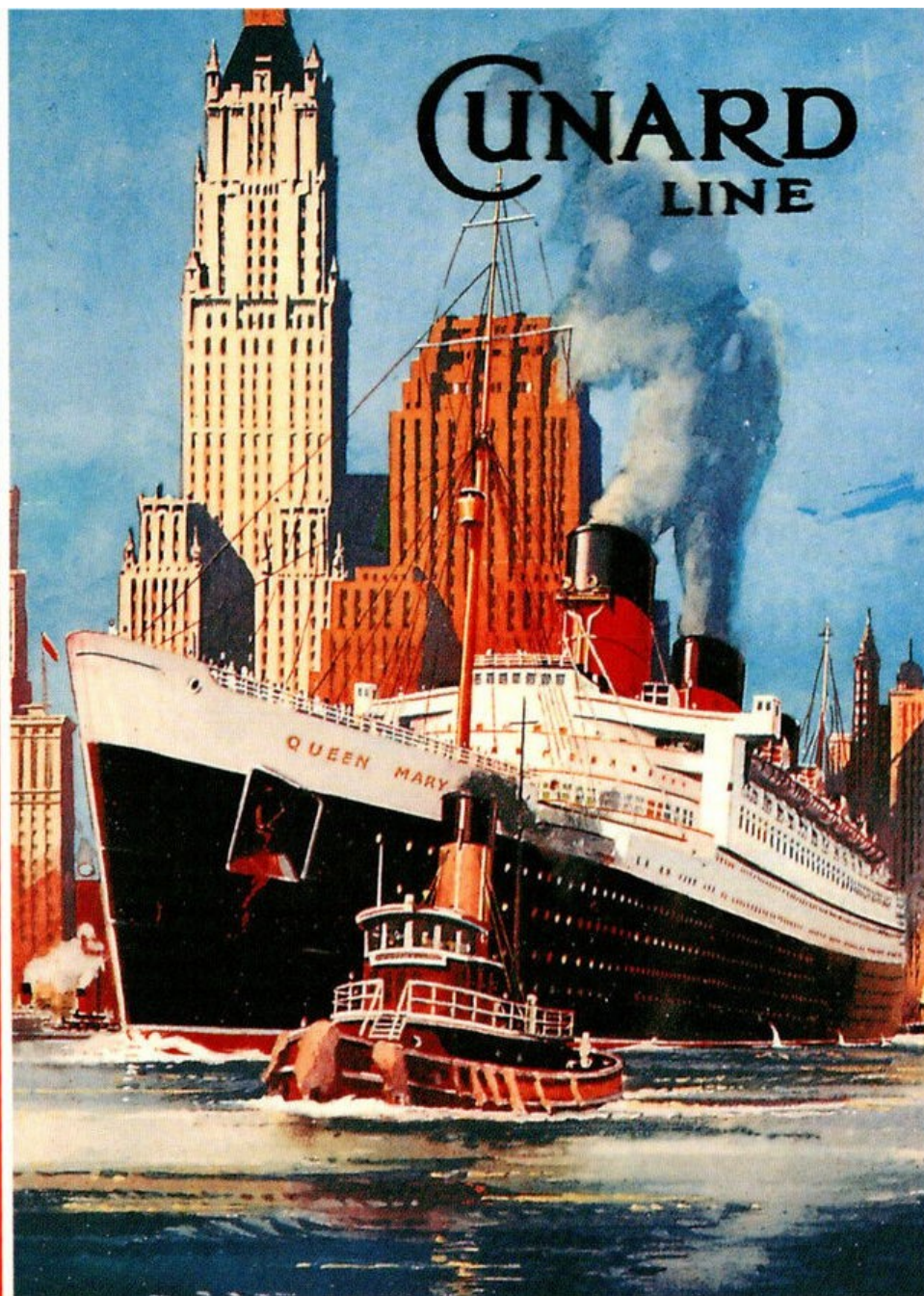
¹³ Zie Herinneringen uit het leven van een Lichterveldenaar Gerard Devloo, door G. Vandewalle.

9.9 In 1930 naar Amerika

- Olivier Angèle (°Lichtervelde 10/02/1897) en Olivier Marie (°Lichtervelde 20/08/1897) naar Sunderland, Californië op 30/09/1930;
- Verduyn Marie (°Gits 29/12/1890) gehuwd met René Andries (°Kortemark 18/03/1879) naar Detroit vertrokken 15/03/1930;
- Callewaert Jules (°Zwevezele 27/05/1896), steenovenwerker, en echtgenote Verlinde Sidonie (°Zwevezele 24/04/1896) met hun twee kinderen Johanna en Georges, naar Montreal in april 1929, teruggekeerd in 1932.

De volgende personen bevonden zich volgens het bevolkingsregister 1920 - 1930 in Amerika, naast hun naam staat vaak: "Niet bevonden in de volkstelling van 1930" of "in Amerika". Wellicht zijn ze na de Eerste Wereldoorlog vertrokken zonder aangifte te doen op het gemeentehuis.

- Ameel Georges (°Lichtervelde 02/02/1887);
- Roose Jules (°Lichtervelde 30/10/1886);
- Vande Castele Frederik (°Gits 08/06/1891), aardewerker;
- Beernaert Marie (°Lichtervelde 14/09/1880), weduwe van Basiel Lootens;
- Tant Camiel (°Lichtervelde 11/06/1890), landwerkmans;
- Delameilleure Victor (°Lichtervelde 23/12/1874), gestorven in Amerika;
- Verougstraete Valerie (°Lichtervelde 22/03/1896), landwerkster;
- Delaere Victor (°Lichtervelde 14/04/1877), landarbeider;
- Denaegel Emiel (°Lichtervelde 14/01/1880), landarbeider;
- Vandenbergh Estaline (°Lichtervelde 28/12/1905), in Amerika gehuwd met Jeroom Vanooteghem;
- Callewaert Gentiel (°Torhout 11/07/1895), timmerman;
- Beke Emilie (°Gits 24/05/1875), in Amerika overleden;
- Delaere Henri (°Torhout 06/12/1885), landwerker;
- Delaere Camiel (°Torhout 07/02/1883), landwerker;
- Swaenepoel Gustaaf (°Torhout 05/12/1887), werkman, en echtgenote Decloet Maria (°Lichtervelde 22/08/1901), dochter Margareta (°Lichtervelde 23/04/1922) en Swaenepoel Leon (°Roeselare 14/01/1883), naar Amerika;
- Ackx Achiel (°Lichtervelde 04/06/1884), landwerker, en echtgenote Desmet Maria (°Lichtervelde 31/08/1890);
- Delaere Richard (°Torhout 16/04/1893), aardewerker, en echtgenote Vandaele Zulma (°Kortemark 26/07/1896);
- Lannoo Margareta (°Lichtervelde 21/07/1904), gehuwd met Cool Leon, naar Canada.

Publiciteit voor de Queen Mary uit de dertiger jaren (foto Cunard Line Ltd.)

- Verkest Henri (°Lichtervelde 14/10/1890), Canadees terug uit Delhi, Canada met zijn echtgenote Leonie Declercq en zijn twee kinderen Michel (°Essex, Ontario 18/10/1922) en Marcel (°Essex Ontario 18/10/1926). Opnieuw naar Amerika op 15/09/1936;
- Declercq Victor (°Lichtervelde 04/05/1861), werkman, teruggekeerd uit Oregon 20/06/1931;
- Lenoir Margareta (°Zwevezele 05/10/1894), naar Amerika in 1946;
- Declercq Roger (°Izegem 07/01/1930), naar Amerika in 1946;

- Lips Georges (°Lichtervelde 31/7/1926), teruggekeerd uit Amerika.

9.10.1 Waarom emigreerden zovelen naar Amerika?

Het eenvoudigste antwoord is wellicht ook meest juiste: “De mensen wilden hun lot verbeteren en ze dachten dat Amerika hen deze mogelijkheid bood.”

Wie waren zij die emigreerden? Uit hun beroep kunnen we wel iets van hun sociale achtergrond gissen. Van de 419 aanvankelijke emigranten waren er ongeveer 200 ingeschreven onder het beroep van landwerker, landarbeider, dagloner, dienstknecht, koeiwachter, kantwerkster, werkster of werkman. Bij veel emigranten stond geen beroep vermeld.

Lichterveldse emigratie naar Amerika gebeurde hoofdzakelijk naar de Verenigde staten, deels naar Canada. We noteerden vijf pogingen om zich in Argentinië te vestigen zonder succes en één naar Panama¹⁴.

Periode	Vertrokken	Teruggekeerd
Voor 1850	1	0
van 1851 tot 1860	5	0
van 1861 tot 1870	1	0
van 1871 tot 1880	2	0
van 1881 tot 1890	20	3
van 1891 tot 1900	11	6
van 1901 tot 1910	223	52
van 1911 tot 1914	75	35
van 1920 tot 1930	75	26
van 1930 tot 1947	6	2
Totaal	419	124

Uit de tabel blijkt dat de Lichterveldenaars vooral vertrokken tussen 1900 tot 1914. In deze periode emigreerden er 298 Lichterveldenaars, 87 keerden terug. Gesteld dat Lichtervelde in deze periode 6500 inwoners telde verliet uiteindelijk 4,6% van de bevolking de gemeente om naar Amerika te gaan.

¹⁴ Velen zochten in deze periode ook Frankrijk op. Ze verhuisden met de ganse familie naar landbouwstreken of verbleven individueel in het Noorden. Zo vertrokken, als voorbeeld, Emiel Cool, Alidor Cool, Magdalena Declercq en Mathilde Hoet in 1921 naar St Aubin de Bonneval (Aisne). De kinderen van Alidor Cool verhuisden het jaar daarop naar St- Germain d'Aulnay.

Individuele personen die hun geluk in Brussel beproeven zijn al even talrijk. Terloops noteerden we daarover enkele summiere gegevens die later aanleiding kunnen zijn om er een verdere studie aan te wijden.

	Frankrijk (families)	Brussel (individen)
van 1901 tot 1910	36	71
van 1911 tot 1914	25	33
van 1919 tot 1923	39	83

9.10.2 Sporen van emigratie in het Lichterveldse straatbeeld

Vele Lichterveldenaars hebben nog "verre familie" in Amerika en velen waagden de grote oversteek met het vliegtuig. Maar in het Lichterveldse straatbeeld zelf is er behalve de gedenkplaat voor Vande Poele niets meer dat nog verwijst naar Amerika, Canada of de landverhuizers daarheen. Destijds betreurde heemkundige Georges Vandewalle het verdwijnen van café "**Detroit**" in de Hoogstraat, een café met een duidelijke verwijzing naar de emigratie (thans café de Kring).

In de Torhoutstraat 62 was er een herberg "**America**", tot in 1912 nog gerund door Charles Boussauw, vroeger door Edward Dejaeghere. In de Zwevezelestraat 40 was er een herberg met de welklinkende naam "**den Argentijn**". Hector Gaeremijn, metselaar, hield op het Stationsplein in 1913 en 1914 het café "**Canada**" open. Gaeremijn vertrok in 1906 naar Amerika, als wever, maar keerde in 1909 terug.

Op de "Grootsche inhuldiging van den heer Eugeen Callewaert als burgemeester" op zondag 16/07/1939 stapte in de stoet "praalwagens, zinnebeeldige groepen in verband met historie, folklore, verenigingen en bedrijfsleven" als 31ste op 69 groepen, een "**delegatie uit Kanada**" mee.

9.10.3 Waar Amerika al niet goed voor was

We vonden een brief van Jeannette Proot die destijds met haar zusters Hélène en Angèle op de Markt woonden. Waar hun woning stond, zijn nu de slagerij Leo Vanzielegheem en het plaatselijke BBL-filiaal gevestigd. De gezusters Proot deden "commerce" in kant en in 1921 trok Jeannette Proot naar Amerika. Op de boot leerde zij Dr Bissemans, haar toekomstige echtgenoot, kennen. Ze zouden kort daarna gehuwd zijn, maar het huwelijk werd geen succes. Zij schreef vanuit New-York het volgende naar Lichtervelde:

New-York May 7th 1922

Bemindē ouders, zusters,

Gisteren heb ik u een telegram gestuurd achter kanten want ik heb bijna niets meer tenzij die valenciënne en die grootste tafelstukken in fil à l'aig.. Ik heb voor 600 dollars verkocht dat maakt 9000 fr. in 2 winkels. Want indien ik laatst u eenen triestigen brief gezonden heb, dat ik in die groote huizen niets verkocht heb, is het omdat ik geen stock en heb, zij kopen voor 100.000 fr. in eens en wilden 100.000 fr. koopen maar met niet veel winst, zij weten dat hun dollar 16 fr. staat. Nu gisteren ging ik met die braven fransche jongen in de winkels, overal verkocht ik, cols fil à l'aig. die 37,5fr. kost verkocht ik 7 dollars dat maakt 105 fr. en ze vochten er om. Ik heb geen een meer, alsook tafelronden en ordinair Brugsche cols, daarvan willen ze niet, alsook filet is te duur daar Japan hen veel goedkoper levert. Zakdoeken in Brugsch naaldenwerk, ik verkocht de Brugsche 1,50 dollar, dat maakt me 22,50 fr. ieder, maar ik moet ze instekken en de batiste en steek die ge zend met een weinig broderie.

Vraag het aan de weesjes van Zevecote tafelstukken in Brugsch tot 150 à 250 fr.

Hélène luistert, ik heb een commande waaraan ge 1000 fr. wint. We deelen te gaar niet waar. Ik heb 4 fr. voor het zaagje, ge moogt 3 fr. de meter hebben, zend er 1000 meters, ik heb eene commande van 300 meters, maar zij zullen 't al nemen alsook 300 meters erweten (pois aan 3,75 de 0,93m. (0,93 m. is een yard een amerikaansche meter), alsook 300 meter van die kleinste geernaert, die Marthe Bacquart geleverd heeft aan 3,75 de yard. Zend me nog andere kleintjes in den prijs van die zaagjes.

Ga naar Sintobins naar Ichtegem, koopt daar de zaagjes en te Eerneghem in de Zwaan hebben ze die erweten alsook te Vandaelens. De Bolle pinne is ook 3,75 de yard. Hélène zend me ook grove Clunys voor de stores, 't is te zeggen al zulke die wij hebben. Hélène er is geld te winnen.

Ik zal u mijn check afzenden van Alberts en mijn Belgisch geld, 1700 fr. van onze ringen, ge moogt daar 2000fr. afhouden van die kanten die ik meegedaan heb. Als ge wilt moogt ge ook reeds de kanten afhouden die ge zend, placeer dan de rest aan 5% voor ons. Hélène we zullen elk 50.000fr. winnen. Als ge kanten zend en wilde 't comitéit hunne kanten à vue zenden, in een dag ware ik ze kwijt, want we leggen er ons op toe.

Nu om te zenden; zend me eenige kragen Duchesse, alsook 12 of 20 in pt à l'aiguille en 2 banden pt. à l'aiguille. Banden Chantilly is ook veel gevraagd. Nu om te zenden vraag het Mr Gilkens, rue Pélican Anvers of de purser (Mr Caporin) van de Lapland dit niet zou willen meebrengen voor Dr Bisseman en zend dan een dépeche als de Lapland vertrekt en hier staat het in den Belgischen Bureau als hij aankomt.

Zie wij veranderen van adres. Als ge nog schrijft antwoord voor alle voorzichtigheid naer den Belgian Bureau 430, West 47 New-York city. Ik zal daar gaan zien voor de brieven want hier moeten we 120 dollars betalen. Wij zullen aan 't schip zijn als de Lapland toekomt, ik zal goed den purser betalen alsook ik betaal de rechten maar zet de faktuur minder. Indien hij niet zou willen vraag het in 't comitéit te Brussel, zeg dat wij noodig hebben om te lenen. Wij zoeken een goedkoop appartement hier, 120 dollars in de maand. Zend alles Bureau Belge.

Vraag kanten in 't comitéit. We zullen toch zooveel zaken doen.

Ik kom dees jaar terug. Ik heb nog maar 1 brief van u ontvangen. Ik zak check zenden seffens

Jeannette

Emigratie is van alle tijden ...

10 Bibliografie

10.1 Publicaties

(n.n.)	<u>Deloraine scans a century 1880-1980.</u>
Cornillie Patrick	<u>Lichtervelde op twee wielen.</u>
Desreumaux John	<u>Leidens weg op</u> , Familia et Patria, Roeselare 1992.
Hessel Roger	<u>Verzameling volksliederen.</u>
Houthaeve Robert	<u>Flandria Americana.</u>
Schepens Luc	<u>Van Vlaskutser tot Franschman</u> , uitgave WES Brugge 1973
Vanderhaeghe Jan	<u>Emigranten naar Amerika.</u> , VVF afdeling Antwerpen.
Vandewalle Georges	<u>Lichterveldse ziek-zakjes</u> , 2 en 4.
Verthé Arthur	<u>150 jaar Vlamingen in Detroit.</u>

10.2 Periodieken

De Veldbloem, Nieuws en Aankondigingsblad voor Lichtervelde en omliggende.

10.3 Archiefmateriaal

Gemeentearchief Lichtervelde